

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: prawo

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet w Białymstoku

Data przeprowadzenia wizytacji: 28-29 października 2020 r.

Warszawa, 2020

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	20
-	27
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	27
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	31
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	35
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	39
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	44
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	45
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	48
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Podział obowiązków Zespołu Oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.** **Nie**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.** **Nie**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Piotr Szwedo, członek PKA

członkowie:

1. ks. dr hab. Tadeusz Stanisławski, ekspert PKA
2. dr Adriana Bartnik, ekspert PKA
3. Paweł Adamiec, ekspert PKA ds. studenckich
4. Norbert Napieraj, ekspert PKA ds. pracodawców
5. Artur Gawryszewski, sekretarz ZO

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku praca socjalna prowadzonym na Uniwersytecie w Białymstoku na poziomie jednolitych studiów magisterskich została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2019/2020.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zdalnie, zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół oceniający zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez władze Wydziału. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, pracownikami Wydziału, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyki, a także z przedstawicielami Samorządu Studentów, Biura Karier, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitację zajęć oraz dokonano przeglądu bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano oceny stopnia spełnienia kryteriów, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu oraz eksperci poinformowali Władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	Prawo	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Jednolite studia magisterskie	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne/niestacjonarna	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	Nauki prawne (wiodąca) – 90,33% ECTS Nauki o polityce i administracji – 0,25% ECTS Filozofia – 2,58% ECTS Ekonomia i finanse – 0,5% ECTS Nauki o komunikacji społecznej i mediach – 0,5% ECTS Nauki socjologiczne – 0,92% ECTS Nauki o zarządzaniu i jakości – 0,25% ECTS Informatyka – 0,67% ECTS	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	10 semestrów – 300 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	6 ECTS – 180 godzin	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. Karnistyczna 2. Cywilistyczna/prywatno-prawna 3. Publiczno-prawna 4. Gospodarczo-finansowa	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	870	295
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2682 godzin	1442 godzin
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	157 ECTS	157 ECTS

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	163,5 ECTS	163,5 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	95 ECTS	95 ECTS

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia obowiązujące na kierunku prawo, realizowanym przez Wydział Prawa (dalej: wydział) Uniwersytetu w Białymstoku (dalej: UwB) pozostają zgodne ze strategią Uczelni określoną w Strategii rozwoju Uniwersytetu w Białymstoku na lata 2014-2024. Misja UwB nawiązująca do wartości takich jak dążenie do prawdy, służba dobru publicznemu, wykształcone społeczeństwo oraz zachowanie autonomii badawczej, jednocześnie koncentruje się przede wszystkim wokół prowadzenia wysokiej jakości badań naukowych, w tym także w zakresie nauk społecznych, kształcenia na najwyższym poziomie wysoko wykwalifikowanej kadry jako nowoczesnego zaplecza naukowo-badawczego regionu i kraju oraz promowania absolwentów wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje dostosowane do potrzeb rynku pracy i wymogów gospodarki opartej na wiedzy. Wskazane wyżej fundamenty misji UwB wyznaczają kierunek rozwoju działalności badawczej oraz dydaktycznej wszystkich jednostek organizacyjnych Uczelni, w tym Wydziału Prawa.

Na Uniwersytecie w Białymstoku prowadzona jest aktywna i szeroka działalność naukowa w różnych dyscyplinach, w tym również w zakresie nauk prawnych. W tym obszarze wydział zajmuje miejsce szczególne jako jednostka wyspecjalizowana i predestynowana do prowadzenia aktywności badawczej we wskazanej dyscyplinie. Koncepcja kształcenia i jego cele wpisują się w elementy strategii uczelni. Następuje to poprzez prowadzenie najwyższej jakości badań w zakresie nauk społecznych (dyscyplina: nauki prawne) oraz poprzez kształcenie na najwyższym poziomie kadry prawniczej zdolnej do pełnienia roli nowoczesnego zaplecza naukowo-badawczego w regionie i kraju. Działalność badawcza wydziału skoncentrowana jest na dyscyplinie nauk prawnych w szerokim i współcześnie powszechnie akceptowanym spektrum działań szczegółowych. Obejmują one: teorię i filozofię prawa, nauki historyczno-prawne, komparatystykę prawniczą, prawo finansów publicznych, prawo podatkowe, prawo i postępowanie administracyjne, prawo i postępowanie karne oraz kryminologię, prawo cywilne, postępowanie cywilne, prawo handlowe, prawo konstytucyjne, prawo międzynarodowe publiczne, prawo Unii Europejskiej, prawo pracy, prawo ubezpieczeń społecznych, prawo własności intelektualnej, a także prawo gospodarcze publiczne. Katalog ten uzupełnia działalność badawcza w zakresie prawniczego języka angielskiego oraz badań prawniczych nad edukacją, a także w zakresie nauk (systemów) politycznych. Rozwiązanie to zapewnia rozwojowi nauk prawnych właściwe „otoczenie” merytoryczne w obszarach, które pełnią w tym względzie niezaprzeczalną rolę wspomagającą. Ponadto w dążeniu do udoskonalenia koncepcji i efektywności celów kształcenia, a także dla jej dostosowania do specyfiki Wydziału Prawa:

- a. została opracowana *Strategia Rozwoju Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku* (Załącznik 2);

- b. w strukturze Kolegium Dziekańskiego zostało utworzone odrębne stanowisko Prodziekana ds. Rozwoju.

O tym, że zaangażowanie w tej sferze jest stałe, zorganizowane i profesjonalne świadczy *uchwała nr 1199 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie strategii na rzecz ciągłej poprawy jakości kształcenia na Wydziale Prawa w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia na lata 2012-2016.*

Koncepcja i cele kształcenia obowiązujące na kierunku prawo, realizowanym przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku pozostają zgodne z zasadami i założeniami polityki jakości określonymi w *uchwale nr 2614 Senatu UwB z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku* zastępującej *uchwałę nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku*. Oparty na tym akcie ogólnouczelniany system obejmuje m.in. monitorowanie kwalifikacji kadry dydaktycznej, monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia, ocenę jakości zajęć dydaktycznych oraz monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów. Jest realizowany m.in. poprzez systematyczną analizę i ocenę: kadry badawczo-dydaktycznej i dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji, obsady zajęć przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem zgodności ich kompetencji, doświadczenia i kwalifikacji zawodowych z prowadzonymi zajęciami. W ramach systemu monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia przyjętego na Wydziale Prawa:

- a. prowadzona jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca analizę i ocenę programu studiów oraz jego realizacji w zakresie:
  - zgodności koncepcji kształcenia ze strategią uczelni;
  - adekwatności programu studiów do zakładanych efektów uczenia się;
  - zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy studiów;
  - prawidłowości stosowania punktów ECTS;
  - zgodności treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów;
  - sposobu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) oraz dostępu studentów do informacji na temat stosowanych zasad oceniania;
  - systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się oraz realizacji programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się.
- b. prowadzony jest monitoring kariery studentów i absolwentów studiów (na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich – Biuro Karier);
- c. realizowana jest analiza zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy. Analizy i oceny programu studiów dokonuje Zespół ds. monitorowania jakości kształcenia. Działania Zespołu mają charakter cykliczny. Po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15 września każdego roku, jest on zobowiązany do przedłożenia dziekanowi sprawozdania. Polityka jakości wydziału pozostaje transparentna, a roczne sprawozdania z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia są publikowane na stronie wydziału (Szerzej: Kryterium 10). Wszyscy nauczyciele akademicy

wydziału podlegają regularnej ocenie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668 ze zm.).

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku prawo mieszczą się w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany i są zgodne prowadzoną na uczelni działalnością naukową. Zgodnie z programem studiów na kierunku prawo, stanowiącym Załącznik do *Uchwały nr 2380 Senatu UwB z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie ustalenia programu studiów dla kierunku prawo*, obowiązującego od roku akademickiego 2019/2020 (Część III raportu, zał. nr 2, cz. I, pkt 1), kierunek prawo został przyporządkowany do dyscypliny „nauki prawne”. Procentowe udziały poszczególnych (ogółem wszystkich) dyscyplin naukowych, do których odnosi się program studiów na kierunku prawo są takie same na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych i wynoszą: nauki prawne (90,33%), filozofia (2,58%), językoznawstwo (4%), ekonomia i finanse (0,5%), nauki o komunikacji społecznej i mediach (0,5%), nauki socjologiczne (0,92%), nauki o polityce i administracji (0,25%), nauki o zarządzaniu i jakości (0,25%), informatyka (0,67%) (Szerzej: Kryterium 2). Uwzględnienie w programie studiów na kierunku Prawo innych dyscyplin wynika z dążenia do maksymalizacji możliwości osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się poprzez wykorzystanie instrumentów pomocniczych względem głównego profilu kształcenia.

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku prawo są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, tworzone są we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi przy szczególnym uwzględnieniu specyfiki i wymagań zawodowego rynku pracy. Od wielu lat wydział podejmuje i instytucjonalizuje działania obliczone na rzeczywiste włączenie otoczenia społeczno-gospodarczego w proces kształtowania koncepcji i celów kształcenia. Współpraca wydziału z interesariuszami zewnętrznymi opiera się na szeregu formalnych, jak i nieformalnych rozwiązań strukturalnych oraz instrumentów. Jednym z podmiotów aktywnych w tej materii pozostaje działająca od 2012 r. Rada Konsultacyjna Wydziału Prawa, której aktualny skład ukonstytuował się w 2020 roku. Jej działalność ma zasadniczy wpływ na rozwój kierunku prawo, a dzięki obecności potencjalnych pracodawców umożliwia konfrontowanie założeń kształcenia z oczekiwaniami rynku pracy. Od początku jej istnienia tworzyli ją przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa i obywateli (wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania, służb mundurowych). W ramach Rady opiniuje się programy kształcenia oraz uruchamianie nowych kierunków studiów, uwzględniając potrzeby rynku pracy. Dzięki temu koncepcja i cele kształcenia na ocenianym kierunku określone są w ścisłej kooperacji z interesariuszami zewnętrznymi. Spotkania Rady odbywają się cyklicznie nie rzadziej niż dwa razy w roku. Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają również opinie, uwagi i postulaty środowiska akademickiego (w tym m.in. pracowników wydziału, Wydziałowej Rady Samorządu Studentów oraz Wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia). Jest to o tyle istotne, że część pracowników wydziału wykonuje w praktyce profesje prawnicze, co także zapewnia stałą ocenę i możliwość modyfikacji koncepcji i celów kształcenia przy uwzględnieniu artykułowanych też na tym poziomie potrzeb praktyki prawniczej stanowiącej szczególnie ważny element zawodowego rynku pracy. W roku akademickim 2019/2020 interesariusze zewnętrzni przekazali opinie istotne z punktu widzenia kształtowania koncepcji i celów kształcenia, w tym także pewne określone wnioski (dotyczące m.in. praktyk i okresu ich trwania czy też tworzenia nowych specjalizacji – stosowna korespondencja pozostaje w dyspozycji Dziekana). Sugestie te są stale poddawane analizie i będą – w miarę możliwości – wdrażane i włączane do planów studiów.

Efekty uczenia się na kierunku prawo są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany oraz z zakresem działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej i zawodowego rynku pracy. Potwierdza to poziom merytoryczny, kwalifikacje i doświadczenie kadry dydaktycznej oraz przyjęta koncepcja kształcenia opierająca się na ciągłym doskonaleniu programów studiów. Aktywność międzynarodowa pracowników wydziału gwarantuje stałe uaktualnianie stanu wiedzy i rozwój kompetencji ujętych w efektach uczenia się. Przewidziane programem studiów efekty uczenia się pozostają w ścisłym związku z dorobkiem naukowym uczelni w dyscyplinie nauki prawne. Kadra wydziału prowadzi intensywną działalność w tym zakresie. Świadczy o tym m.in. liczba awansów naukowych jego pracowników w ostatnich pięciu latach (Szerzej: Kryterium 4). Działalność naukowa prowadzona jest we wszystkich kluczowych obszarach nauk prawnych. Wydział i jego pracownicy legitymują się szeregiem sukcesów na polu naukowym, tak w wymiarze prestiżowych publikacji (w tym zagranicznych), nagród, jak i realizacji projektów badawczych. Coraz większy udział we wskazanych sukcesach posiadają studenci ocenianego kierunku.

Efekty uczenia się przewidziane programem studiów na kierunku prawo uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne obejmujące sferę aktywności badawczej, komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej. Są one również zgodne ze stanem praktyki w obszarze działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwego dla ocenianego kierunku. Są one traktowane jako kluczowe, ściśle powiązane z koncepcją kształcenia i jego poziomem. Efekty te, absolwent jednolitych studiów magisterskich w zakresie prawa, realizuje w celu osiągnięcia poziomu prawnika profesjonalisty gotowego do podejmowania wyzwań zawodowych w sektorze publicznym i prywatnym. Ich nabycie posłuży do kontynuacji kształcenia, zwłaszcza w ramach aplikacji prawniczych oraz do rozwoju zdolności prowadzenia działalności badawczej. W świetle powyższego szczególną uwagę zwracają następujące efekty uczenia się przewidziane programem studiów na ocenianym kierunku:

- absolwent zna metody i narzędzia, w tym techniki, pozyskiwania danych właściwych dla nauk prawnych, metody badawcze stosowane w naukach prawnych (KA7_WK6);
- absolwent zna i rozumie pojęcia i zasady z zakresu prawa własności intelektualnej; rozumie konieczność należytej ochrony własności intelektualnej i zarządzania jej zasobami (KA7_WK7);
- absolwent umie wykorzystać wiedzę teoretyczną z poszczególnych dziedzin prawa (KA7_UW3);
- absolwent wykorzystuje zdobytą wiedzę do rozstrzygania dylematów prawnych, spraw niejednoznacznych interpretacyjnie; potrafi wskazać możliwe rozwiązania, z zachowaniem norm etycznych (KA7_UW4);
- absolwent potrafi prognozować zmiany w prawie, wykorzystując metody badawcze stosowane w naukach prawnych (KA7_UO2);
- absolwent rozumie i potrafi dokonać samodzielnej analizy przyczyn i przebiegu zmian zachodzących w prawie; poddaje merytorycznej ocenie wybrane regulacje, wykorzystując metody badawcze stosowane w naukach prawnych (KA7_UU1);
- absolwent potrafi samodzielnie i krytycznie uzupełniać wiedzę i umiejętności, rozszerzone o wymiar interdyscyplinarny (KA7_KK2);
- absolwent zna język obcy na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego (KA7_UK2).

Wskazane efekty realizowane są w ramach szeregu oferowanych w ramach kierunku prawo zajęć według następującej sekwencji (Załącznik 8):

- KA7_WK6 – 12 przedmiotów;
- KA7_WK7 – 6 przedmiotów;
- KA7_UW3 – 26 przedmiotów;
- KA7_UW4 – 30 przedmiotów;
- KA7_UO2 – 5 przedmiotów;
- KA7_UU1 – 18 przedmiotów;
- KA7_KK2 – 40 przedmiotów;
- KA7_UK2 – 5 przedmiotów.

Dodatkowo wskazać należy, iż w programie studiów prawniczych obecne są także praktyki o charakterze obligatoryjnym. Ich wymiar obejmuje dwa tygodnie na IV roku studiów i dwa tygodnie na V roku studiów, co odpowiada 3 punktom ECTS (odpowiednio/odrębnie dla IV i V roku studiów zarówno w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej). Celem praktyk jest przygotowanie do wykonywania zawodu poprzez praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej, w tym w szczególności zapoznanie z merytoryczną oraz techniczno-organizacyjną sferą funkcjonowania instytucji, w której realizowana jest praktyka. W konsekwencji uznać należy, iż efekty kształcenia są specyficzne i pozostają zgodne tak z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany, jak również ze stanem praktyki w obszarze działalności zawodowej i zawodowego rynku pracy właściwych dla ocenianego kierunku. Co istotne, wskazane efekty uwzględniają również znajomość stosownych regulacji i reguł dotyczących własności intelektualnej oraz ich aplikowania w działalności badawczej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku prawo koncepcja kształcenia wraz z jego celami i efektami uczenia się tworzą spójną całość. Są również czynnikiem wzmacniającym doskonalenie i jakość kształcenia na wydziale, co jest zgodne z jego strategią i misją uczelni. Świadczy o tym utrzymujące się na wysokim poziomie zainteresowanie studiami na Wydziale Prawa UWB. Istotnym miernikiem w omawianej sferze (zgodnie ze sprawozdaniami z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia) pozostają również pozytywne oceny wyrażane przez absolwentów wydziału odnoszące się m.in. do poszczególnych elementów procesu dydaktycznego, kompetencji nauczycieli akademickich czy też słuszności wyboru uczelni. Wniosek ten potwierdza analiza dokonywanej przez pracodawców pozytywnej oceny absolwentów wydziału pod względem poziomu wiedzy i umiejętności. Tym samym uznać wypada, iż przyjętą przez wydział koncepcję kształcenia, jego cele i efekty uczenia się charakteryzuje właściwa efektywność i skuteczność.

W ramach koncepcji, celów kształcenia i efektów uczenia się oraz w procesie kształcenia uwzględniane są konsekwentnie przedmioty wychodzące naprzeciw nowym wyzwaniom w zawodach prawniczych. W ten sposób program studiów, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, odpowiada zmieniającym się potrzebom społeczno-gospodarczym. Ukierunkowanie koncepcji kształcenia na przygotowanie przyszłych absolwentów do efektywnego funkcjonowania na rynku pracy znajduje odzwierciedlenie w

praktyce włączenia w moduły seminaryjne elementów doradztwa zawodowego. Rozwiązanie to jest dostosowane do ewoluujących okoliczności społeczno-gospodarczych, w których absolwent wydziału powinien pełnić rolę aktywnego i profesjonalnego uczestnika.

Należyta staranność koncepcji kształcenia zauważalna jest również w profesjonalnym przygotowaniu absolwentów do posługiwania się specjalistycznym językiem obcym - angielskim. Oferta na kierunku Prawo jest w tej materii stale monitorowana i aktualizowana. W efekcie w programie studiów dla studentów rozpoczynających studia w roku 2020/2021 uwzględniono obowiązkowy kurs prawniczego języka angielskiego. Studenci będą realizować kurs w formie zdalnej, z wykorzystaniem platformy e-learningowej w trakcie drugiego, trzeciego i czwartego roku studiów. Rozwiązanie to pozwala na podniesienie profesjonalizmu w zakresie posługiwania się angielskim językiem prawniczym. Cechuje je także elastyczność w zakresie wyboru okresu realizacji kursu. Istotny jest nowatorski charakter formuły modułu opartego na wykorzystaniu nowoczesnych technik nauczania na odległość.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Uwzględnianie w ramach koncepcji, celów kształcenia i efektów uczenia się oraz w procesie kształcenia konieczności zapewnienia studentom tzw. kompetencji miękkich
2. Uwzględnianie w ramach koncepcji, celów kształcenia i efektów uczenia się oraz w procesie kształcenia przedmiotów wychodzących naprzeciw nowym wyzwaniom w zawodach prawniczych,
3. Ukierunkowanie procesu kształcenia również na pozycję i konkurencyjność absolwentów na rynku pracy, co wiąże się z rzetelnym i stałym rozpoznawaniem specyfiki regionalnego i krajowego rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem stanowiska i potrzeb potencjalnych pracodawców oraz wykorzystaniem wiedzy pozyskiwanej w tym zakresie do modyfikacji oferty kształcenia
4. Stosowanie nowatorskich rozwiązań w zakresie nauczania specjalistycznego języka obcego
5. Przygotowywanie absolwenta do skutecznego podejmowania dalszego kształcenia w ramach aplikacji prawniczych
6. Uwzględnianie w ramach koncepcji, celów kształcenia i efektów uczenia się oraz w procesie kształcenia ukierunkowania na zachowanie najwyższych standardów etycznych.

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają wiedzę i jej zastosowania w zakresie dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej/ gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Treści programowe są określane mianem modułów kształcenia (MK) i oznaczone kodem. Część A programów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych przyporządkowuje kierunkowe efekty uczenia się do poszczególnych modułów kształcenia składających się na treści programowe. Efekty uczenia się są kompletne, kompleksowe, a także uwzględniają specyfikę modułów/zajęć oraz metod i form kształcenia. Realizacja modułów kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych zapewnia uzyskanie wszystkich efektów uczenia się.

Treści programowe studiów w formie stacjonarnej obejmują 57 modułów kształcenia, przy czym 10 modułów kształcenia (tj. MK_9-9c, MK_14-14c, MK_19-19c, MK_20-20c, MK_45-45c, MK_46-46c, MK_47-47c, MK_48-48c, MK_52-52c, MK_53-53c) stanowią moduły kształcenia do wyboru, gdzie każdy obejmuje 4 przedmioty/zajęcia w formie konwersatoriów w wymiarze 15 godzin dydaktycznych, którym odpowiadają 3 punkty ECTS. Moduły kształcenia na studiach w formie stacjonarnej są prowadzone odrębnie od modułów kształcenia na studiach w formie niestacjonarnej. Treści programowe studiów w formie niestacjonarnej obejmują 56 modułów kształcenia, przy czym 10 modułów kształcenia (tj. MK_8-8c, MK_13-13c, MK_18-18c, MK_19-19c, MK_44-44c, MK_45-45c, MK_46-46c, MK_47-47c, MK_51-51c, MK_52-52c) stanowią moduły kształcenia do wyboru, gdzie każdy obejmuje 4 przedmioty/zajęcia w formie konwersatoriów w wymiarze 12 godzin dydaktycznych, którym odpowiadają 3 punkty ECTS. W odróżnieniu od studiów w formie niestacjonarnej studia stacjonarne przewidują Wychowanie fizyczne (MK_8) realizowany w wymiarze po 30 godzin ćwiczeń w semestrze 1. i 2. Ten moduł kształcenia nie ma przypisanych punktów ECTS. Treści programowe obejmują zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie wiodącej i pozostałych dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek, w wymaganym wymiarze punktów ECTS. Procentowy udział punktów ECTS uzyskiwanych wskutek realizacji modułów kształcenia związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie/dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów, dla kierunków o profilu ogólnoakademickim wynosi 85,67%. Jest taki sam na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Natomiast procentowe udziały poszczególnych (wszystkich) dyscyplin naukowych, do których odnosi się program studiów wynoszą (są takie same na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych): nauki prawne (90,33%), filozofia (2,58%), językoznawstwo (4%), ekonomia i finanse (0,5%), nauki o komunikacji społecznej i mediach (0,5%), nauki socjologiczne (0,92%), nauki o polityce i administracji (0,25%), nauki o zarządzaniu i jakości (0,25%), informatyka (0,67%).

Efekty uczenia się dla kierunku prawo przypisane poszczególnym modułom kształcenia pozostają zgodne z właściwym poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK). Na ocenianym kierunku wszystkie kierunkowe efekty uczenia się (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) są realizowane. Zostały przyporządkowane są do poszczególnych symboli (obszarów) i samego opisu charakterystyk drugiego stopnia PRK oraz wynikających z nich kategorii szczegółowych (P7S). Efekty kierunkowe uczenia się są z nimi logicznie i merytorycznie powiązane. Proporcje między efektami skonstruowano w sposób umożliwiający ich pełne i efektywne osiągnięcie, w zgodzie z koncepcją i celami kształcenia. W rezultacie student realizuje:

- a. w zakresie wiedzy 14 efektów (6 – głębia i zakres, 8 – kontekst);

- b. w zakresie umiejętności – 11 efektów (5 – wykorzystanie wiedzy, 2 – komunikowanie się, 2 – organizacja pracy, 2 – uczenie się) oraz
- c. w zakresie kompetencji społecznych – 7 efektów (2 – krytyczna ocena, 3 – odpowiedzialność, 2 – rola zawodowa).

Wszystkie odpowiadają opisowi charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Treści programowe i przypisane im efekty uczenia się przewidziane programem studiów na kierunku prawo są sformułowane w sposób precyzyjny, dostosowane do koncepcji i celów kształcenia i uwzględniają specyfikę nauk prawnych. Specyfikę i zgodność treści programowych oraz przypisanych im efektów uczenia się z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany oraz z zakresem działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie potwierdza także poziom merytoryczny, kwalifikacje i doświadczenie kadry dydaktycznej oraz przyjęta koncepcja kształcenia opierająca się na ciągłym doskonaleniu programów studiów. Aktywność międzynarodowa pracowników wydziału i gwarantuje stałe uaktualnianie stanu wiedzy i rozwój kompetencji ujętych w efektach uczenia się. Przewidziane programem studiów treści programowe oraz przypisane im efekty uczenia się pozostają w ścisłym związku z dorobkiem naukowym uczelni w dyscyplinie nauki prawne. Kadra wydziału prowadzi intensywną działalność w tym zakresie. Świadczy o tym m.in. liczba awansów naukowych jego pracowników w ostatnich pięciu latach. Działalność naukowa prowadzona jest we wszystkich kluczowych obszarach nauk prawnych. Wydział i jego pracownicy legitymują się szeregiem sukcesów na polu naukowym, tak w wymiarze prestiżowych publikacji (w tym zagranicznych), nagród, jak i realizacji projektów badawczych.

Treści programowe i przypisane im efekty uczenia się przewidziane programem studiów na kierunku prawo uwzględniają w szczególności kompetencje badawcze, komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej. Są one traktowane jako kluczowe, ściśle powiązane z koncepcją kształcenia i jego poziomem. Absolwent jednolitych studiów magisterskich w zakresie prawa, realizuje je w celu osiągnięcia poziomu prawnika profesjonalisty gotowego do podejmowania wyzwań zawodowych w sektorze publicznym i prywatnym. Ich nabycie posłuży do kontynuacji kształcenia, zwłaszcza w ramach aplikacji prawniczych oraz do rozwoju zdolności prowadzenia działalności badawczej. W świetle powyższego szczególną uwagę zwracają następujące efekty uczenia się przewidziane programem studiów na ocenianym kierunku:

- absolwent zna metody i narzędzia, w tym techniki, pozyskiwania danych właściwych dla nauk prawnych, metody badawcze stosowane w naukach prawnych (KA7_WK6);
- absolwent zna i rozumie pojęcia i zasady z zakresu prawa własności intelektualnej; rozumie konieczność należytej ochrony własności intelektualnej i zarządzania jej zasobami (KA7_WK7);
- absolwent umie wykorzystać wiedzę teoretyczną z poszczególnych dziedzin prawa (KA7_UW3);
- absolwent wykorzystuje zdobytą wiedzę do rozstrzygania dylematów prawnych, spraw niejednoznacznych interpretacyjnie; potrafi wskazać możliwe rozwiązania, z zachowaniem norm etycznych (KA7_UW4);
- absolwent potrafi prognozować zmiany w prawie, wykorzystując metody badawcze stosowane w naukach prawnych (KA7_UO2);
- absolwent rozumie i potrafi dokonać samodzielnej analizy przyczyn i przebiegu zmian zachodzących w prawie; poddaje merytorycznej ocenie wybrane regulacje, wykorzystując metody badawcze stosowane w naukach prawnych (KA7_UU1);

- absolwent potrafi samodzielnie i krytycznie uzupełniać wiedzę i umiejętności, rozszerzone o wymiar interdyscyplinarny (KA7_KK2);
- absolwent zna język obcy na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego (KA7_UK2).

Wskazane efekty realizowane są w ramach szeregu oferowanych w ramach kierunku prawo treści programowych (modułów kształcenia/zajęć) według następującej sekwencji:

- KA7_WK6 – 12 przedmiotów;
- KA7_WK7 – 6 przedmiotów;
- KA7_UW3 – 26 przedmiotów;
- KA7_UW4 – 30 przedmiotów;
- KA7_UO2 – 5 przedmiotów;
- KA7_UU1 – 18 przedmiotów;
- KA7_KK2 – 40 przedmiotów;
- KA7_UK2 – 5 przedmiotów.

Wskazane efekty uwzględniają znajomość stosownych regulacji i reguł dotyczących własności intelektualnej oraz ich aplikowania w działalności badawczej.

Przypisane treściom programowym efekty uczenia się przewidziane programem studiów na ocenianym kierunku są możliwe do osiągnięcia i zostały sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Składa się na to szereg czynników, spośród których najbardziej istotnymi wydają się kwalifikacje i kompetencje kadry badawczo-dydaktycznej i dydaktycznej, profil kandydata i studenta wraz ze sposobem rekrutacji oraz dostępna infrastruktura. Osoby prowadzące zajęcia na wydziale sukcesywnie podnoszą swe kwalifikacje dydaktyczne. Są one poddawane regularnej ocenie, także ze strony studentów. Poważne znaczenie w tym aspekcie posiada mobilność międzynarodowa pracowników wydziału i ich uczestnictwo m.in. w programie Erasmus+ w wyjazdach o charakterze dydaktycznym i szkoleniowym oraz udział w prestiżowych stypendiach zagranicznych. Ważne jest również wieloletnie doświadczenie w zakresie organizacji „szkół prawa obcego” na wydziale.

Wskazać też warto, iż do treści programowych i przypisanych im efektów uczenia się dostosowany jest podział na formy zajęć (wykład, ćwiczenia, konwersatorium, lektorat, proseminarium, seminarium). W ramach konkretnej formy zajęć dostępny jest, charakterystyczny dla niej, zestaw instrumentów i narzędzi pozwalających na bieżącą ocenę (weryfikację) osiągania efektów uczenia się. Obejmuje on, poza metodami tradycyjnymi w postaci kolokwium i egzaminów pisemnych, ciągłą ocenę pracy studentów w grupach ćwiczeniowych (konwersatoryjnych, w lektoratach). Uwzględnia m.in. pracę indywidualną i grupową, ocenę przygotowywanych wypowiedzi ustnych i pisemnych, prace częściowe czy aktywność w ramach zajęć w formule *blended learning*. Metody weryfikacji efektów uczenia się, stosownie do formy zajęć i istoty danego efektu, wskazywane są w sylabusach do poszczególnych przedmiotów (w części A oraz w części B z wyodrębnieniem sposobu/sposobów weryfikacji w odniesieniu do poszczególnych efektów). Są podawane do wiadomości studentom podczas zajęć. W ten sposób stworzono transparentny, przejrzysty system weryfikacji efektów uczenia się. Jego podstawą pozostają zasadniczo egzamin oraz zaliczenie ćwiczeń (w pisemnej lub ustnej formie). Uzupełniają ją metody ciągłej weryfikacji pracy studenta uwzględniające specyfikę efektu/efektów i

formę zajęć. W rezultacie system weryfikacji efektów uczenia się stanowi spójną i transparentną całość.

Czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Studia na kierunku prawo w formie stacjonarnej i niestacjonarnej trwają 10 semestrów. Liczba godzin zajęć oraz liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia są określone w planie i programie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych łącznie oraz dla poszczególnych zajęć lub grup zajęć. Na studiach stacjonarnych liczba godzin zajęć obejmuje 2682 godziny dydaktyczne wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia. Na studiach niestacjonarnych liczba godzin zajęć jest dostosowana do formy kształcenia i proporcjonalnie mniejsza. Obejmuje 1442 godziny dydaktyczne wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia. Łączna liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia jest taka sama na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej i wynosi 300 punktów ECTS. Liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia wynosi 157 punktów ECTS i jest taka sama na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Procentowy udział punktów ECTS za zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodny z wymaganiami i wynosi 52,33%.

Na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej łączna liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia wynosi 30 punktów ECTS w każdym semestrze (w semestrze 8. i semestrze 10. wynosi 27 punktów ECTS, które są uzupełniane o 3 punkty ECTS przypisane obowiązkowym studenckim praktykom zawodowym). Na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej moduły kształcenia ułożone są sekwencyjnie, w sposób wzajemnie powiązany i umożliwiający studentom stopniowe osiąganie efektów uczenia się, a także ich doskonalenie, poszerzanie oraz zdobywanie kolejnych w toku realizacji studiów przy uwzględnieniu specyfiki oraz poziomu zaawansowania i specjalizacji poszczególnych zajęć lub grup zajęć. Formy realizacji zajęć są zróżnicowane, dostosowane do form kształcenia oraz specyfiki poszczególnych modułów kształcenia i przypisanych im efektów uczenia się. W planach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych przewidziano takie same formy realizacji zajęć:

- a. na studiach stacjonarnych:
  - wykłady: ogółem 886 godzin dydaktycznych;
  - ćwiczenia: ogółem 1020 godzin dydaktycznych;
  - konwersatoria: ogółem 536 godzin dydaktycznych;
  - lektoraty: ogółem 120 godzin dydaktycznych;
  - seminaria i proseminaria: ogółem 120 godzin dydaktycznych;
  - praktyki zawodowe;
- b. na studiach niestacjonarnych:
  - wykłady: ogółem 788 godzin dydaktycznych;
  - ćwiczenia: ogółem 108 godzin dydaktycznych;
  - konwersatoria: ogółem 354 godziny dydaktyczne;
  - lektoraty: ogółem 120 godzin dydaktycznych;

- seminaria i proseminaria: ogółem 72 godziny dydaktyczne;

Sekwencja modułów kształcenia (zajęć) oraz dywersyfikacja i dobór odpowiednich form zajęć zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się (dotyczy to studiów stacjonarnych i niestacjonarnych). Część A programów studiów (stacjonarnych i niestacjonarnych) precyzyjnie przyporządkowuje kierunkowe efekty uczenia się do poszczególnych modułów kształcenia składających się na treści programowe.

Metody kształcenia są różnorodne, specyficzne i zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych stosowane są różnorodne metody kształcenia. Są one właściwe określonym w planach studiów formom kształcenia tj. wykładom, ćwiczeniom, konwersatoriom, lektoratom, seminariom i proseminariom oraz praktykom zawodowym. Ponadto uwzględniają specyfikę poszczególnych modułów kształcenia, umiejętności i doświadczenie nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, a także potrzeby i sugestie studentów. Metody kształcenia są sprecyzowane w powszechnie dostępnych (m.in. w systemie USOS) sylabusach przedmiotów/zajęć, a także szczegółowo omawiane przez prowadzących w części organizacyjnej przedmiotów/zajęć. Obejmują przede wszystkim: wykład akademicki, ćwiczenia, wykład i ćwiczenia z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, pracę indywidualną lub pracę w grupach obejmującą analizę przepisów, przegląd orzecznictwa i rozstrzygnięć administracji, poszukiwanie i analizę materiałów źródłowych, rozwiązywanie kasusów, prace projektowe i prezentacje wyników badań i analiz, dyskusje, przygotowanie projektów pism, zapoznanie z formularzami urzędowymi. Metody kształcenia uwzględniają wszystkie przypisane modułom kształcenia efekty uczenia się, a także zasady ich weryfikacji i oceny. Metody kształcenia, w tym ich jakość, skuteczność oraz oczekiwania i oceny studentów, są regularnie monitorowane i oceniane w ramach wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. W procesie kształcenia wykorzystuje się środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiąganie przez studentów efektów uczenia się, w tym także korzysta z infrastruktury wydziału i Uniwersytetu w Białymstoku, sal w wyposażeniu, zasobów bibliotek, elektronicznych baz danych oraz oprogramowania. Kształcenie wzbogacane jest o wykłady gościnne (w tym gości zagranicznych), spotkania ze specjalistami zewnętrznymi, organizowane szkoły prawa obcego, a także krajowe i międzynarodowe konferencje i seminaria naukowe.

Metody kształcenia wymuszają samodzielność i aktywną rolę studenta w procesie uczenia się. Stanowi to konsekwencję konstrukcji realizowanego programu studiów, w tym dywersyfikacji form kształcenia, ich dopasowania do specyfiki przedmiotu/zajęć i przypisanych mu efektów, podziału modułów kształcenia na wykłady i ćwiczenia, powszechne konwersatoria, dużą liczbę konsultacji indywidualnych. Nie bez znaczenia jest i to, że prowadzący często wskazują w sylabusach, a także akcentują w toku trwania przedmiotów/zajęć ocenianie ciągłe, pracę w grupach, zasady i formy oceniania. Metody kształcenia umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunku jest przyporządkowany (są to m.in. MK_2, MK_9c, MK_18, czy też MK_38 na studiach w formie stacjonarnej i odpowiednio MK_2, MK_8c, MK_17, MK_37 na studiach w formie niestacjonarnej), a także udział w tej działalności (są to m.in. MK_42, MK_53-53c, MK_55, MK_56, czy też MK_57 na studiach w formie stacjonarnej i odpowiednio MK_41, MK_52-52c, MK_54, MK_55 i MK_56 na studiach w formie niestacjonarnej) oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi (są to m.in. MK_14-14c, czy też MK_20c na studiach w formie stacjonarnej i odpowiednio MK_13-13c i MK_19c na studiach w formie niestacjonarnej), w tym zaawansowanych technik informacyjno-

komunikacyjnych (np. MK_7 na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej). Metod kształcenia i proces uczenia się uwzględniają potrzeby studentów z niepełnosprawnością. W ramach konkretnej formy kształcenia stosowane są charakterystyczne dla niej metody obejmujące także zestaw instrumentów i narzędzi pozwalających na bieżącą ocenę (weryfikację) osiągania efektów uczenia się. Poza tradycyjnymi w postaci kolokwiiów i egzaminów pisemnych, obejmują również ciągłą ocenę pracy studentów w grupach ćwiczeniowych (konwersatoryjnych, w lektoratach) oraz pracę indywidualną i grupową, ocenę przygotowywanych wypowiedzi ustnych i pisemnych, prace cząstkowe czy aktywność w ramach zajęć w formule zdalnej (*e-learning i blended learning*). Formy, metody kształcenia, istota danego efektu oraz metody weryfikacji wskazywane są w sylabusach do poszczególnych przedmiotów (w części A oraz w części B z wyodrębnieniem sposobu/sposobów weryfikacji w odniesieniu do poszczególnych efektów). Są podawane do wiadomości studentom podczas zajęć. W ten sposób stworzono transparentny, przejrzysty system weryfikacji efektów uczenia się. Jego podstawą pozostają zasadniczo egzamin oraz zaliczenie ćwiczeń (w pisemnej lub ustnej formie). Uzupełniają ją metody ciągłej weryfikacji pracy studenta uwzględniające specyfikę efektu/efektów i formę zajęć. W rezultacie system weryfikacji efektów uczenia się stanowi spójną i transparentną całość.

Osiągnięcie efektów uczenia się w odniesieniu do praktyk studenckich weryfikowane jest na gruncie obowiązujących przepisów. Zaliczenie praktyki jest możliwe w rezultacie jej odbycia w określonej instytucji lub uznania wykonywanej pracy zawodowej na poczet praktyki. Metodą oceny stopnia osiągania efektów uczenia się jest analiza stosownej dokumentacji (dziennik praktyk, względnie podanie do Dziekana i jego zgoda w sprawie uznania wykonywanej pracy zawodowej na poczet praktyki studenckiej). Student, który odbył praktykę rozlicza się na podstawie dziennika praktyk, który zawiera szczegółowy opis jej przebiegu. Następnie dziennik jest przekazywany przez opiekuna praktyki do właściwego dziekanatu. Metodą weryfikacji osiągnięć efektów uczenia się w odniesieniu do praktyk studenckich jest także rozmowa opiekuna praktyki ze studentem w momencie, gdy ten przystępuje do zaliczenia (wpis w systemie USOS). Dodatkowo, student ma możliwość anonimowego wypełnienia ankiety uwzględniające zalety i mankamenty wykonanej praktyki. Wskazane dwie formy realizacji praktyki oraz procedura zaliczenia praktyk wraz z wyraźnym wyodrębnieniem chronologii poszczególnych czynności jest ujęta na stronie internetowej Wydziału.

Okres funkcjonowania w stanie epidemii wymusił realizowanie czynności związanych z weryfikacją i osiągnięciem przez studentów zakładanych dla praktyk efektów uczenia się z wyłączeniem kontaktu bezpośredniego z opiekunem praktyk (nadzór merytoryczny pracownika badawczo-dydaktycznego) oraz osobą sprawującą nadzór organizacyjny (pracownik dziekanatu). Stosownie do zawartych porozumień z niektórymi podmiotami (np. kancelarie prawne) studenci odbywali praktyki w sposób zdalny (np. przygotowywanie wstępnych opinii prawnych; opracowywanie projektów stanowisk/pism procesowych) i wysyłali drogą elektroniczną. Po odbytej praktyce instytucja wystawiała zaświadczenie o zrealizowanej praktyce w formie zdalnej i jego skan przekazywała drogą elektroniczną zainteresowanemu, który następnie w celu uzyskania zaliczenia, w tej samej formie, przekazywał go opiekunowi praktyk. Podobnie, w przypadkach wniosków studentów w sprawie uznania wykonywanej pracy zawodowej na poczet praktyki – niezbędna dokumentacja przekazywana była w formie elektronicznej (skany podań do Dziekana oraz zgody Dziekana).

Program studiów obowiązujący od roku akademickiego 2019/2020 przewiduje realizację praktyk zawodowych (w formie stacjonarnej: MK_56, MK_57, w formie niestacjonarnej: MK_55,

MK_57). Praktyki zawodowe są obligatoryjne. Wymiar praktyk obejmuje dwa tygodnie na IV roku studiów i dwa tygodnie na V roku studiów, co odpowiada 3 punktom ECTS (odpowiednio/odrębnie dla IV i V roku studiów zarówno w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej). Celem praktyk jest przygotowanie do wykonywania zawodu poprzez praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej, w tym w szczególności zapoznanie z merytoryczną oraz techniczno-organizacyjną sferą funkcjonowania instytucji, w której realizowana jest praktyka. Cele praktyk są szerzej określone w programach studiów. Efekty uczenia się zakładane dla praktyk obejmują: KA7_WG3, KA7_WG4, KA7_WK2, KA7_WK3, KA7_UW3, KA7_UW5, KA7_KR1, KA7_KK1, KA7_KR2 i są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć lub grup zajęć przewidzianych programem studiów. Organizacja, realizacja, weryfikacja i ocena osiągnięć efektów uczenia się praktyk zawodowych odbywa się zgodnie ze szczegółowymi zasadami ujętymi w *Zarządzeniu Nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych*, Regulaminie Studiów (§ 15), Regulaminie Studenckich Praktyk Zawodowych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Warto wskazać, że pomimo trudności wynikających z konieczności funkcjonowania w okresie epidemii możliwe było (w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020) i jest (w roku akademickim 2020/2021) realizowanie czynności związanych z organizacją, weryfikacją i osiągnięciem przez studentów zakładanych dla praktyk efektów uczenia się z wyłączeniem kontaktu bezpośredniego z opiekunem praktyk (nadzór merytoryczny pracownika badawczo-dydaktycznego) oraz osobą sprawującą nadzór organizacyjny (pracownik dziekanatu). Stosownie do zawartych porozumień z niektórymi podmiotami (np. kancelarie prawne) studenci odbywali praktyki w sposób zdalny (np. przygotowywanie wstępnych opinii prawnych; opracowywanie projektów stanowisk/pism procesowych) i wysyłali drogą elektroniczną. Po odbytej praktyce instytucja wystawiała zaświadczenie o zrealizowanej praktyce w formie zdalnej i jego skan przekazywała drogą elektroniczną zainteresowanemu, który następnie w celu uzyskania zaliczenia, w tej samej formie, przekazywał go opiekunowi praktyk. Podobnie, w przypadkach wniosków studentów w sprawie uznania wykonywanej pracy zawodowej na poczet praktyki, niezbędna dokumentacja przekazywana była w formie elektronicznej (skany podań do Dziekana oraz zgody Dziekana).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Realizację programu studiów na kierunku prawo w formie stacjonarnej i niestacjonarnej charakteryzują powtarzalne, trwałe i wpisujące się w społeczną misję kształcenia dobre praktyki, które realnie ukazują zdolność osiągania celów w sferze doskonałości kształcenia i jako nowatorskie mogą stanowić punkt odniesienia, a nawet być przenoszone do innych uczelni. Szerokie możliwości elastycznego kształtowania ścieżki kształcenia i dostosowania jej do preferencji i specjalności, których dopełnieniem jest doradztwo zawodowe w ramach proseminariów i seminariów na studiach w formie stacjonarnej (w semestrze 7. i semestrze 8. odbędzie się 2 godzinne współprowadzenie zajęć przez doradcę zawodowego z UwB), a także doradztwo zawodowe jako integralny składnik studenckich praktyk zawodowych (dwugodzinne grupowe doradztwo zawodowe w semestrze 7.). Jednocześnie warto podkreślić, że ów szeroki wybór zajęć nie wiąże się z ryzykiem pominięcia, braku realizacji lub

nieosiągnięcia określonych w programie studiów efektów uczenia się – efekty uczenia się określone programach studiów dla poszczególnych modułów kształcenia do wyboru są bowiem wobec siebie komplementarne i eliminują możliwość ich pominięcia w toku studiów (dotyczy to studiów w formie stacjonarnej i niestacjonarnej).

Moduły kształcenia (na studiach w formie stacjonarnej i niestacjonarnej) ułożone są sekwencyjnie, w sposób wzajemnie powiązany i umożliwiający studentom stopniowe osiąganie efektów uczenia się, a także ich doskonalenie, poszerzanie oraz zdobywanie kolejnych w toku realizacji studiów przy uwzględnieniu specyfiki oraz poziomu zaawansowania i specjalizacji poszczególnych zajęć lub grup zajęć.

Organizacja zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest kompleksowo i szczegółowo uregulowana, a poprzez zastosowanie systemu *blended learning* pozytywnie wpływa na atrakcyjność i innowacyjność przedmiotu i nie pozbawia możliwości osobistego kontaktu z prowadzącym w toku zajęć w sali, to realizacja e-kursów jest monitorowana przez prodziekana ds. dydaktyki.

Szerokie i zróżnicowane zajęcia poświęcone kształceniu z języka obcego, które program studiów obowiązujący na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych od roku akademickiego 2020/2021 uzupełnia o zajęcia, w ramach których student w okresie od II do IV roku studiów odbywa obowiązkowy kurs prawniczego języka angielskiego w formie zdalnej (tj. z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Rozbudowany system doskonalenia programów studiów na Wydziale Prawa elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia przez studenta, w tym możliwość wyboru seminarium nawet w niszowych specjalnościach (seminaria są przypisane do katedr; istnieje możliwość organizacji seminariów dla pojedynczych studentów).
2. Sekwencja modułów kształcenia (zajęć) oraz dywersyfikacja i dobór odpowiednich form zajęć zapewniające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się (zarówno w formie stacjonarnej i niestacjonarnej).
3. Szerokie wykorzystywanie formuły *blended learning*, łączącej nauczanie synchroniczne i asynchroniczne.
4. Rozbudowany system kształtowania kompetencji językowych studenta, obejmujący (oprócz lektoratów) obowiązkowe przedmioty w j. obcym czy kursy.
5. Włączanie do programu studiów treści kształcenia postulowanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.
6. Zorganizowane wsparcie dla pracowników i studentów związane ze zdalnym kształceniem.
7. Możliwość przedłużenia praktyk przez studentów ponad wymogi przewidziane w programie studiów oraz realizacji praktyk wykraczających ponad program z możliwością potwierdzenia w suplemencie do dyplomu ukończenia studiów.

8. Utworzenie wielu grup zajęciowych ze zmniejszoną liczbą osób sprzyjające indywidualizacji kształcenia.

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Na kierunku prawo obowiązują spójne i przejrzyste kryteria przyjęcia na studia. Zasady rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne, w tym termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji określona stosowna uchwała Senatu uczelni. Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są transparentne, a także umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie umożliwiającym osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Podjęcie jednolitych studiów magisterskich na kierunku prawo możliwe jest przez absolwentów szkół średnich, którzy legitymują się świadectwem dojrzałości uzyskanym od 2005 r. (w systemie tzw. nowej matury), świadectwem dojrzałości uzyskanym do 2004 r. (w systemie tzw. starej matury), maturą międzynarodową - International Baccalaureate (IB), świadectwem dojrzałości uzyskanym za granicą, a także przez kandydatów posiadających dyplom European Baccalaureate (EB). Określone w przepisach wewnętrznych uczelni warunki i kryteria rekrutacji na kierunek prawo są precyzyjne i zapewniają dostęp na kierunek na zasadach równości szans.

Wydział Prawa zapewnia możliwość podjęcia studiów w inny sposób niż w trybie rekrutacji, tj. poprzez uznanie efektów uczenia się, wznowienie studiów lub przeniesienie z innej uczelni (w tym uczelni zagranicznej). Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną zostały określone w *Uchwale nr 2541 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 13 września 2019 r. w sprawie określenia sposobu potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie w Białymstoku*. Przyjęte zasady oraz procedura potwierdzenia efektów uczenia się zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Potwierdzenie efektów uczenia się przeprowadza komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się, która m. in. dokonuje sprawdzenia i weryfikacji doręczonych przez wnioskodawcę dokumentów, przeprowadza egzamin w celu potwierdzenia efektów uczenia się, wystawia ocenę zgodną ze skalą przyjętą w regulaminie studiów i przypisuje punkty ECTS, wydaje stosowne zaświadczenie. Zasadniczym celem prac komisji jest dokonanie oceny, w jakim stopniu osiągnięte przez wnioskodawcę efekty uczenia się uzyskane w procesie uczenia się poza systemem studiów odpowiadają efektom uczenia się określonym w programie studiów dla konkretnych zajęć (przedmiotów). Zakres egzaminu, sposoby weryfikacji efektów uczenia się, a także ustalenie oceny końcowej winny być koherentne z treścią sylabusu.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się zapewniają skuteczność w ten sposób, że na studiach prawniczych weryfikacja i ocena odbywa się regularnie i cyklicznie. W szczególności w odniesieniu do ćwiczeń (a także częściowo w przypadku konwersatoriów) przeprowadzane są systematyczne prace etapowe, przybierające postać prac opisowych, testów (tzw. otwartych i zamkniętych), postać mieszaną (opisowo-testową),

swobodnych wypowiedzi pisemnych (np. esej) czy pracy w grupach. W odniesieniu do seminariów są to najczęściej wypowiedzi ustne (referaty), a w przypadku konwersatoriów także analiza bieżących postępów uczestników (ocena wypowiedzi, udziału w dyskusji). Tematyka prac etapowych odpowiada formie zajęć i jest spójna z wytycznymi wskazanymi w sylabusach do przedmiotów. Pytania egzaminacyjne są w wielu przypadkach oparte o wykaz wcześniej opracowanych zagadnień przez prowadzącego zajęcia. Weryfikacja i ocena osiągnięcia efektów uczenia się realizowana jest także poprzez projekty rozwijające myślenie analityczne. Chodzi tu w szczególności prace w zespołach, czy przygotowanie prezentacji. Należy też dodać, że weryfikacja i ocena osiągniętych przez studenta efektów uczenia się aż do rozpoczęcia semestru letniego r. akad. 2019/20 w przypadku wszystkich przedmiotów nie opierała się wyłącznie na metodzie kształcenia na odległość, a egzaminy przybierały także postać ustną. Przyjmowano formułę *blended-learning*, respektując wytyczną, iż nie więcej niż 50 % godzin zajęć dla danego przedmiotu może być realizowana w e-learningu. Zachowana była zatem klasyczna formuła akademicka bezpośredniego spotkania dydaktyka ze studentem. Zgodnie z obowiązującymi przepisami przeprowadzanie zaliczeń i egzaminów kończących określone zajęcia odbywało się w każdym przypadku w siedzibie uczelni.

Funkcjonowanie uczelni w warunkach epidemii przyniosło skutek także w zakresie zmiany metody weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Adekwatnym sposobem reagowania na tę nadzwyczajną sytuację stało się korzystanie z narzędzi umożliwiających zdalny kontakt ze studentami; w przypadku Uniwersytetu w Białymstoku podstawowym narzędziem jest platforma Blackboard. Umożliwia ona przeprowadzenie różnego typu pisemnych prac etapowych i egzaminacyjnych, takich jak np.: testy, kazusy, eseje, ale także zaliczeń i egzaminów ustnych (funkcja Blackboard Collaborate Ultra). W związku z powyższym należy skonstatować, że w obecnym stanie restrykcji spowodowanych epidemią zasadniczo nie występuje różnica w odniesieniu do stosowanych metod weryfikacji w porównaniu do stanu sprzed epidemii. Jedyna istotna różnica polega na wyłącznym (w roku akad. 2020/21 - od 17 października 2020 r.) stosowaniu narzędzi komunikacji zdalnej (zajęcia e-learningowe oraz zajęcia w czasie rzeczywistym (tzw. synchroniczne). Skuteczność weryfikacji została utrzymana na wysokim poziomie, mimo utrudnień w funkcjonowaniu uczelni oraz restrykcji w kontakcie bezpośrednim nauczycieli akademickich ze studentami.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów materializują się w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, a także projektów, prac dyplomowych i dzienników praktyk. Metodą oceny stopnia osiągania efektów uczenia się jest analiza stosownej dokumentacji. Osiągnięcie efektów uczenia się jest stale dokumentowane zgodnie z obowiązującymi w Uczelni zasadami. Dotyczy to zarówno prac pisemnych (są przechowywane), jak i przeprowadzonych zaliczeń oraz egzaminów ustnych (protokół jest podpisywany przez studenta i prowadzącego zajęcia). W odniesieniu do praktyk studenckich, po jej odbyciu student rozlicza się na podstawie dziennika praktyk z opisem jej przebiegu, który jest przekazywany przez opiekuna praktyki do właściwego dziekanatu. Metodą weryfikacji osiągnięć efektów uczenia się w odniesieniu do praktyk studenckich jest także rozmowa opiekuna praktyki ze studentem w momencie, gdy ten przystępuje do zaliczenia (wpis w systemie USOS). Dodatkowo, student ma możliwość anonimowego wypełnienia ankiety uwzględniające zalety i mankamenty wykonanej praktyki. Wykazanie osiągnięcia efektów uczenia się weryfikowane jest także – oprócz wskazanych wyżej metod bieżącej weryfikacji na poszczególnych zajęciach (prowadzący) oraz pracy dyplomowej (promotor) – w odniesieniu do praktyk studenckich (opiekun praktyk) poprzez monitorowanie losów absolwentów (we współpracy z Biurem Karier UwB). Pracownicy Biura

przygotowują odpowiednie raporty na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych na poszczególnych kierunkach studiów. Badania losów absolwentów stanowią sposób na zweryfikowanie tego, w jakim stopniu studia na Uniwersytecie w Białymstoku przygotowują studentów do wejścia na rynek pracy. Weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się, a jednocześnie uzupełnieniu informacji zwrotnej od studentów/absolwentów służy system ankietyzacji. Ankieta absolwenta (studenta finalizującego studia) dostępna jest w dziekanacie, a odrębna ankieta adresowana jest do potencjalnych pracodawców (Ankieta pracodawców), tj. w szczególności organów państwowych, służby mundurowych. Z ankiet skierowanych do pracodawców wynika, jakich ewentualnie kompetencji brakuje naszym absolwentom (tzw. luki kompetencyjne). Szczegółowe informacje, w tym dane statystyczne oraz wnioski z badań losów absolwentów stanowią część corocznych raportów Wydziałowego zespołu do spraw jakości kształcenia, które zostały szerzej omówione w raporcie samooceny kierunku prawo, Wydział Prawa UwB w ramach kryterium 10.

Zarówno rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych itp., a także prac dyplomowych oraz stawianych im wymagań są określone szczegółowo w sylabusie przedmiotu oraz dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz zastosowań wiedzy z zakresu dyscypliny lub dyscyplin, do których przyporządkowany jest kierunek prawo. Obowiązkiem prowadzącego przedmiot jest doprecyzowanie w sylabusie kryteriów stawianych pracom egzaminacyjnym, etapowym (i innym) w odniesieniu do przypisanych przedmiotowi efektów uczenia się. Prace magisterskie przybierają charakter prac dogmatycznych oraz dogmatyczno-empirycznych (przygotowywanie prac magisterskich w oparciu o kwerendę akt sądowych lub badań ankietowych). Ich tematyka jest różnorodna, dostosowana do profilu seminarium. Podejmowane w pracach problemy badawcze mają niekiedy także postać interdyscyplinarną. Istotnym czynnikiem wzmocnienia stopnia nabycia efektów uczenia się jest fakt, iż opiekę promotorską pełnią doświadczeni pracownicy Wydziału, co daje gwarancję wysokiego poziomu prezentowanych prac i w rezultacie - rzetelnych kwalifikacji absolwentów. Prace magisterskie przygotowywane są według ściśle określonych kryteriów.

Tematyka i treść pracy odpowiada treściom zawartym w sylabusie i spełnia określone efekty uczenia się. Tematy prac dyplomowych ze wskazaniem promotorów i recenzentów zatwierdza dziekan po uzyskaniu opinii Wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia. Zmiana tematów może nastąpić nie później niż z dniem zakończenia przedostatniego semestru danego cyklu kształcenia (w przypadku studiów prawniczych – semestru 9). Student składa egzamin magisterski w formie ustnej przed trzyosobową komisją powołaną przez Dziekana. W skład komisji wchodzi: Dziekan lub prodziekan (albo wskazany przez Dziekana nauczyciel akademicki), promotor pracy magisterskiej i recenzent. Student odpowiada na trzy pytania: jedno z zakresu przygotowanej przez siebie pracy magisterskiej i dwa losowane z katalogu pytań opracowanych dla danego seminarium. Ostateczny wynik studiów jest sumą trzech elementów: 0,7 średniej arytmetycznej z przebiegu studiów, 0,2 oceny pracy dyplomowej oraz 0,1 oceny egzaminu dyplomowego.

Mimo, iż kierunek prawo należy do profilu ogólnoakademickiego, istotne znaczenie ma profilowanie prac (m. in. magisterskich) w zakresie ich tematyki oraz metodologii uwzględniając kontekst ich praktycznego znaczenia. Warto zaznaczyć, że wybór obszaru badawczego (oraz tematu pracy) oraz właściwej metodologii leży zarówno w interesie promotorów, ale także w interesie studentów, aspirujących do uzyskania wysokich kwalifikacji ułatwiających dostęp do rynku pracy. Standardy przyjęte na Wydziale kształcącym na kierunku prawo, w zakresie tu wskazanym, tzn. przyznanie funkcji

promotora doświadczonym pracownikom, zapewnia studentom tę możliwość. Oprócz tego część przedmiotów realizowanych na kierunku prawo w swych założeniach posiada charakter praktyczny (m. in. Projektowa metoda pracy, Metodologia rozwiązywania kasusów (Case Law), Podstawy public relations, Przygotowanie do egzaminów na aplikacje prawnicze, Sporządzanie wniosków grantowych), stąd także metody weryfikacji w naturalny sposób są dostosowane do takiego charakteru.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na Wydziale Prawa obowiązują spójne i przejrzyste kryteria przyjęcia na studia. Zasady rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne, w tym termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji określona stosowna uchwała Senatu uczelni. Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są transparentne, a także umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie umożliwiającym osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Funkcjonowanie Centrum Praktyk Sądowych umożliwiającego studentom nabycie praktycznych umiejętności pod okiem praktyków (sędziów)
2. Kształcenie przyszłych dydaktyków i stopniowe wdrażanie do prowadzenia zajęć odbywa się w oparciu o wymogi programowe studiów doktoranckich, kompetencję i możliwości poszczególnych doktorantów, przy stałym wsparciu i monitoringu prowadzonych zajęć przez prowadzących (koordynatorów) przedmiotów, promotorów i/lub kierowników katedr i zakładów.
3. Zróżnicowane metody weryfikacji i oceny osiągniętych efektów uczenia się.

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów są w przeważającej części pracownikami uczelni zatrudnionymi w niej jako podstawowym miejscu pracy. Na Wydziale Prawa zatrudnionych jest 113 nauczycieli akademickich, z czego zajęcia na kierunku prawo prowadzi 89 osób. W tym dla 84 osób jest to podstawowe miejsce pracy. Warto podkreślić, iż stosunek liczby studentów do liczby nauczycieli akademickich wydziału realizujących dydaktykę na ocenianym kierunku wynosi 13. Nauczyciele prowadzący zajęcia przypisane do dyscypliny wiodącej nauki prawne posiadają tytuły/stopnie naukowe/tytuły zawodowe w zakresie nauk prawnych. Przedstawiona struktura

kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów jest właściwa. Zespół oceniający PKA zapoznawszy się z dostarczonym przez Uczelnię szczegółowym, imiennym wykazem dorobku naukowego, kompetencji dydaktycznych oraz struktury kwalifikacji pracowników, a następnie dokonawszy jego oceny stwierdza, że tworzą oni adekwatny zasób kadrowy oraz reprezentują dziedziny i dyscypliny naukowe wpisujące się w zakres wykazanych efektów uczenia się. Umożliwia to prawidłową realizację prowadzonych przez nich zajęć ujętych w programie studiów oraz osiągnięcie w pełni zakładanych celów i efektów uczenia się, w tym nabywanie kompetencji badawczych. Część kadry dydaktycznej na kierunku prawo łączy wiedzę naukową z praktycznym doświadczeniem w ramach działalności zawodowej prowadzonej poza Uczelnią, spójnej z tematyką zajęć. Zajęcia prowadzone są także przez doktorantów, którzy otrzymują pełne wsparcie Uczelni, Władz Wydziału i swoich bezpośrednich przełożonych w procesie planowania i realizacji zajęć. Zarządzanie Kadrami jest ewidentnie nastawione na politykę projakościową wizytowanego kierunku. Harmonogram zajęć, ich przydział jak i realizacja programu i wykorzystywane metody dydaktyczne znajdują potwierdzenie w osiągniętych efektach. Warto w tym miejscu wskazać, iż zajęcia prowadzone są także przez specjalistów spoza wydziału, którymi są co do zasady pracownicy Uczelni zatrudnieni w wydziałach, w których realizują badania naukowe w innych dyscyplinach wspomagający proces kształcenia, w przypadku tych przedmiotów, które realizują efekty kształcenia z zakresu dyscyplin innych niż nauki prawne. Zajęcia z języka obcego prowadzone są przez lektorów Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UwB oraz kierownika Centrum Prawniczego Języka Angielskiego Wydziału Prawa, natomiast z technologii informacyjnej dla prawników - przez pracowników Pracowni Komputerowej Wydziału Prawa oraz Działu Aplikacji Komputerowych UwB posiadających praktyczną wiedzę w tym zakresie. Za zgodność kwalifikacji nauczycieli akademickich z tematyką prowadzonych przedmiotów (przydział zajęć) odpowiedzialni są kierownicy katedr. Przydział zajęć oraz obciążenia godzinowe poszczególnych nauczycieli w ramach zgodnego z wymaganiami pensum, w powiązaniu z liczebnością grup studenckich są właściwe i umożliwiają prawidłową realizację efektów uczenia się. Proporcje zajęć realizowanych popołudniowo, a także nadgodzin z jednej strony determinowane są potrzebami studentów/kadry, a z drugiej – stanowią efekt świadomej i planowanej polityki władz Wydziału.

Z dokumentów przedstawionych przez Uczelnię wynika jednoznacznie ogromne wsparcie oferowane nauczycielom akademickim w zakresie podnoszenia kompetencji dydaktycznych zarówno dotyczących rozwijania kompetencji w prowadzeniu zajęć w sposób stacjonarny jak i różnymi metodami zdalnymi czy *blended learning*. W ostatnich latach nauczyciele akademicy skorzystali ponad 20 rodzajów szkoleń, kursów podnoszących kompetencje dydaktyczne. Oferowane narzędzia, rozwiązania techniczne ułatwiają pracę dydaktykom i studentom. Pracownicy mają możliwość wyjazdów zagranicznych także nastawionych na podnoszenie kompetencji dydaktycznych. Warto także podkreślić iż w Wydziale promowana i realizowana jest szeroka polityka wsparcia studentów i nauczycieli akademickich w dydaktyce. Pracownicy są zachęceni i nagradzani za autorstwo materiałów dydaktycznych, w tym przede wszystkim: podręczników, skryptów, kazusów, repetytoriów, schematów i tablic, w tym również wydawanych przez najlepsze wydawnictwa prawnicze. Podręczniki autorstwa kadry wizytowanego kierunku zalecane są także na innych uczelniach polskich. W tym zakresie widać też ogromną współpracę między ośrodkową co sprzyja podnoszeniu standardów nauczania jak i służy wymianie doświadczeń. Kompleksowe wsparcie kadry i studentów w sytuacji nadzwyczajnej spowodowanej rozprzestrzenianiem się COVID-19 polega nie tylko na zwiększeniu dostępu do baz prawniczych ale także możliwości wypożyczenia sprzętu technicznego przez studentów, doktorantów jak i pracowników Uczelni.

W Uczelni przyjęto innowacyjny sposób opracowywania materiałów do e-learningu, są one opracowywane w sposób kompleksowy, różnorodny i są tworzone przez zespoły. Ta polityka współautorska przekłada się na jakość, poziom zajęć. Jednocześnie tworzenie wspólnych materiałów do przedmiotów pozwala na uspołnienie oczekiwań w stosunku do różnych grup studenckich, zaś podział na bloki tematyczne przenosi się na jakość zajęć. Warto w tym miejscu wskazać, iż pracownicy wydziału mają na swoim koncie wymierne efekty przyjętych form, sposobów i metod prowadzenia zajęć. Przykładowo studenci wizytowanego kierunku są laureatami i finalistami ogólnopolskich, międzyuczelnianych konkursów wiedzy z zakresu procedury cywilnej. Aktywizacja studentów w kierunku zdobywania wiedzy jak większość działań w Wydziale nie opiera się na jednorazowych, oddolnych inicjatywach a wbudowana jest w pewien uporządkowany system wzmacniany przez Władze wizytowanego kierunku, które polegają także na popularyzacji wiedzy prawniczej i wśród nich warto wymienić: coroczny Konkurs z Prawa Administracyjnego, Konkurs z Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego; coroczne konkursy na eseje i glosy m.in. z dziejów myśli polityczno-prawnej, z prawa konstytucyjnego, z prawa gospodarczego publicznego; coroczne spotkania z maturzystami; prowadzenie warsztatów m. in. w ramach Podlaskiego Festiwalu Nauki i Sztuki oraz Dni Edukacji Prawniczej, organizowanych przez ELSA Białystok; organizacja „Dyktanda Prawniczego” – cyklicznego wydarzenia w ramach Dni Wydziału Prawa, którego celem jest promocja kultury słowa pisanego, zasad poprawnej polszczyzny oraz sprawdzenie znajomości zasad ortografii wśród studentów; organizacja i prowadzenie spotkań, warsztatów i szkoleń w ramach corocznych Dni Wydziału Prawa. W ten system wpisuje się także fakt, iż pracownicy wydziału regularnie pełnią także funkcję opiekunów naukowych i merytorycznych studentów biorących udział w konkursach (stypendialnych, z zakresu wiedzy akademickiej oraz na najlepsze prace magisterskie), Olimpiadach i konferencjach naukowych. Podobne wsparcie otrzymują studenci obcojęzyczni jak i nauczyciele prowadzący bloki zajęć obcojęzycznych na wizytowanym kierunku.

Wydział podejmuje systematyczne działania na rzecz prawidłowego, w tym transparentnego, doboru kadry oraz tworzenia warunków do jej rozwoju i doskonalenia kompetencji. Polityka kadrowa jest prowadzona zgodnie z unormowaniami zawartymi w przepisach ustawowych i aktami wykonawczymi MNiSW, Statutem UKSW, uchwałami Senatu i zarządzeniami Rektora. Odpowiedni dobór nauczycieli akademickich do potrzeb procesu kształcenia zapewnia się uwzględniając zbieżność kompetencji dydaktycznych i dorobku naukowego dydaktyków z tematyką prowadzonych przez nich zajęć. Pomocne są tu bieżąca ocena dorobku naukowego oraz kompleksowa ocena okresowa nauczycieli, uwzględniająca wyniki hospitacji (dokonywanej zasadniczo przez kierowników Katedr) i oceny dokonywane przez studentów (w trybie anonimowych ankiet, ale też oficjalnych rankingów/konkursów). Decyzje o zatrudnianiu uwzględniają w szczególności kompetencje dydaktyczne kandydatów (w procesie oceny dydaktyka i dokonania na jej polu zajmuje znaczącą pozycję, pomimo bieżącej supremacji ewaluacji nauki) i ich dorobek naukowy w zestawieniu z potrzebami dydaktycznymi na prowadzonym kierunku studiów. Zatrudnianie i awanse pracowników badawczo-dydaktycznych oparte są o zasadę zgodności dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych z dyscyplinami naukowymi, z którymi zajęcia są powiązane (Wydział monitoruje rozwój poszczególnych dydaktyków, w kontekście ustaleń poczynionych przy ocenach, których częstotliwość jest przy tym stosunkowo wysoka). Realizowana polityka kadrowa zapewnia prawidłową realizację zajęć oraz motywuje rozwój własny pracowników i podejmuje działania w kierunku „odciążenia” biurokratycznego pracowników.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku reprezentują dziedziny i dyscypliny naukowe pokrywające się ze przyjętymi efektami uczenia się, co umożliwia pełne osiągnięcie założeń oraz realizację zajęć, w tym nabycie przez studentów kompetencji badawczych. Przydzielanie zajęć oraz proporcje obciążeń godzinowych nauczycieli w ramach pensum są właściwe i umożliwiają pełną realizację efektów uczenia się. Kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w formule e-learningu. Kierownictwo Wydziału podejmuje działania na rzecz prawidłowego doboru kadry naukowo-dydaktycznej, a polityka kadrowa jest prowadzona zgodnie z prawem i standardami przyjętymi w Uczelni, przez co zapewnia prawidłowość realizacji zajęć oraz motywację do samodoskonalenia pracowników. W szczególności istotne jest prowadzenie systematycznej i kompleksowej oceny jakości kadry przez przełożonych i studentów. Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych jest właściwie i szczegółowo unormowane.

Spełnione zostały wszystkie standardy jakości kształcenia. Zespół Wizytujący na podstawie weryfikacji wszystkich wskaźników standardu kształcenia 4.1 oraz wszystkich wskaźników standardu jakości kształcenia 4.2 stwierdza, iż w zakresie kryterium 4 tj. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry spełnione zostały w pełni wszelkie wymagania wynikające z przepisów prawa. Nadto w Uczelni występuje szereg dobrych praktyk związanych z analizowanym kryterium.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości

Kształcenia

1. Równy dostęp do środków finansowych bez względu na rodzaj zatrudnienia (dotyczy pracowników zatrudnionych na etatach dydaktycznych jak i badawczo-dydaktycznych) wpisuje się w kompleksowy system wsparcia pracowników w zakresie podnoszenia kompetencji dydaktycznych oraz przeciwdziałania dyskryminacji i nierównemu traktowaniu.
2. Polityka przydziału zajęć, obsady przedmiotów, oparta zarówno o kryteria merytoryczne jak i zmierzająca do stabilizacji zatrudnienia, przeciwdziałająca działaniom dyskryminacyjnym i wykluczającym z rynku pracy kobiety, czy też osoby zaangażowane w zadania rodzicielskie.
3. Polityka transparentności dotycząca wszelkiego rodzaju zasad i praktyk wspierania, motywowania, nagradzania czy oceniania pracowników Wydziału. Zasady te są jawne i jasne także dla osób aplikujących do pracy na ocenianym kierunku. Co warto podkreślić zasady te zostały zaakceptowane przez społeczność oraz w opinii nauczycieli są przestrzegane.
4. Zorganizowany system motywowania pracowników poprzez jasne zasady wsparcia finansowego działalności badawczej i dydaktycznej pracowników wydziału, obejmującej wyjazdy zagraniczne czy dofinansowywania kosztów publikacji i tłumaczeń wniosków projektowych.
5. Kompleksowe wsparcie kadry i studentów w sytuacji nadzwyczajnej spowodowanej rozprzestrzenianiem się COVID-19.
6. Praktyka zmniejszania liczebności grup studenckich wpływa na jakość, efektywność pracy kadry.
7. Praktyka współpracy przy tworzeniu materiałów dydaktycznych i prowadzeniu zajęć w ramach katedr.
8. Powołanie pełnomocnika Dziekana ds. własności intelektualnej, którego zadaniem jest wspieranie nauczycieli akademickich w zakresie problemów związanych z prawami autorskimi w działalności

naukowej i zawodowej (i szerzej prawa własności intelektualnej oraz władz wydziału w zakresie wsparcia w obszarze prawa autorskiego (i szerzej prawa własności intelektualnej)).

9. Zatrudnianie i wspieranie w pracy nauczycieli akademickich z niepełnosprawnościami.
10. Funkcjonowanie skutecznego systemu sprawozdawczości nauczycieli akademickich dotyczącego ich aktywności naukowej – wpływa na zarządzanie kadrą i odpowiedni przydział zajęć.
11. Wykorzystywanie w sposób efektywny informacji uzyskanych z badań ankietowych wśród studentów oraz z protokołów hospitacji w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych do podnoszenia kwalifikacji dydaktycznych osób je prowadzących oraz w ich postępowaniach awansowych.

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej. Wydział Prawa mieści się w budynku przy ul. Mickiewicza 1, w ścisłym centrum Białegostoku. Wydział dysponuje: 4 salami wykładowymi (w tym sala audytoryjna na 380 miejsc), 10 salami ćwiczeniowymi, 19 salami seminaryjnymi, salą posiedzeń, pracownią komputerową (23 stanowiska komputerowe), salami specjalistycznymi tj. pracownią kryminalistyki i salą sądową. Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają Studencka Poradnia Prawna (wyposażona w 2 komputery, 2 laptopy, urządzenie wielofunkcyjne, niszczarkę) oraz Samorząd Studencki (z 2 komputerami, lodówką, mikrofalówką). Wszystkie sale są w pełni skomputeryzowane, wyposażone w nowoczesny sprzęt i mają zapewnione warunki do pracy zdalnej. Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci, są także wydzielone miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami. Na wszystkich wydziałach Uczelni funkcjonuje sieć bezprzewodowa EDUROAM, z którą mogą połączyć się wszyscy studenci i pracownicy oraz uwierzytelnieni goście za pośrednictwem swoich urządzeń (laptopy, tablety, smartfony itp.). Uczelnia wykorzystuje do obsługi studiów Uniwersytecki System Obsługi Studenta, do którego dostęp mają wszyscy pracownicy i studenci na terenie jednostki i poza nią. Funkcjonuje również aplikacja Mobilny USOS Uwb, która pozwala na dostęp z urządzeń mobilnych z systemem Android. Do zdalnego prowadzenia zajęć używana jest platforma e-learningowa Blackboard.uwb.edu.pl. Na Wydziale Prawa dostępna jest również platforma do usług videokonferencji Platon, która pozwala na przeprowadzanie zdalnych wideopółłączeń oraz telekonferencji przy użyciu wideoterminala Life-Size.

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób z niepełnosprawnościami. Pozwalają na to: parking z wyznaczonymi miejscami, podjazd, winda, toaleta, pętla induktofoniczna wspomagająca słyszenie osób niedosłyszających w auli audytoryjnej, stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących w czytelni, kserokopiarka w pomieszczeniu bibliotecznym (z której bezpłatnie mogą korzystać studenci z niepełnosprawnościami), a także automatycznie rozsuwane drzwi w Bibliotece. W celu zwiększenia dostępności budynku do potrzeb osób niewidomych, pomieszczenia oznakowano naklejkami w alfabecie Braille'a. Dla bezpieczeństwa użytkowników, podjazd dla osób z niepełnosprawnością ruchową wraz z przylegającymi do niego schodami oraz schody fasady wyposażono w instalację przeciwoślodzeniową. Istotnym elementem infrastruktury jest Biblioteka Prawnicza będąca częścią Biblioteki Uniwersyteckiej im. J. Giedroycia. Biblioteka Prawnicza zlokalizowana jest w budynku Wydziału. Zasoby biblioteczne tak stacjonarne jak i dostęp zdalny są bardzo bogate. Biblioteka dysponuje czytelnią, w której jedno z pomieszczeń wykorzystywane jest jako miejsce „pracy cichej”. W czytelni zamontowano dodatkowe gniazda elektryczne - aktualnie czytelnicy mogą podłączyć swój sprzęt przy 32 stanowiskach. W drugim pomieszczeniu czytelni znajduje się ok. 7 tysięcy książek w wolnym dostępie oraz bieżące numery czasopism (ok. 90 tytułów). Czytelnicy mają do dyspozycji łącznie 70 miejsc, w tym 13 stanowisk komputerowych z dostępem do elektronicznych baz naukowych oraz 1 stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących. W czytelni znajduje się skaner i drukarka sieciowa. W jednym pomieszczeniu znajduje się punkt rejestracji użytkowników biblioteki oraz wypożyczania i zwrotu książek, wyposażony w kserokopiarkę przeznaczoną dla studentów z niepełnosprawnościami oraz 1 stanowisko komputerowe z dostępem do katalogów. W bibliotece znajdują się dwa magazyny książek oraz pracownia bibliotekarzy z zapleczem socjalnym. Dla wygody czytelników, na holu przy czytelni ustawione są szafy ze skrytkami (38 skrytek), w których osoby korzystające z czytelni mogą zostawić zbędne rzeczy. Biblioteka jest czynna przez siedem dni w tygodniu (pon.-pt. w godz. 9:00-18:00, sob. w godz. 9:00-15:00, ndz. 9:00-13:00), a więc korzystanie z czytelni, wypożyczalni, katalogów i komputerowych baz danych dostosowane jest do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. W Bibliotece Prawniczej zatrudnionych jest 6 osób w pełnym wymiarze czasu: 5 osób z wykształceniem wyższym bibliotekoznawczym, 1 osoba z wykształceniem wyższym - filologia angielska. Jeden z pracowników jest wyznaczony do obsługi studentów i pracowników przyjeżdżających w ramach programów wymiany (przede wszystkim Erasmus+). Dwóch pracowników posiada certyfikaty z obsługi osób z niepełnosprawnościami. Na prośbę zainteresowanych osób sporządza się wydruki i zestawienia bibliograficzne z poszczególnych baz oraz udziela informacji bibliotecznej i bibliograficznej. Studenci i pracownicy Wydziału mają też bardzo dobry dostęp do Czytelni Humanistycznej Uniwersytetu oraz specjalistycznej Biblioteki Międzynarodowym Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych. Atrakcyjność Czytelni Humanistycznej związana jest ze zlokalizowanym tam Centrum Dokumentacji Europejskiej (CDE), którego inicjatorem powstania był Wydział Prawa. Centrum to gromadzi i udostępnia dokumenty oraz wydawnictwa powstające w instytucjach Unii Europejskiej. Zbiory CDE w Białymstoku liczą obecnie około 6 600 woluminów wydawnictw zwartych zakupionych przez wydział oraz ponad 175 tytułów czasopism. CDE świadczy usługi dla studentów i pracowników naukowych uniwersytetu oraz dla każdego zainteresowanego problematyką integracji europejskiej. Od 2019 r. CDE posiada dostęp do Systemu Informacji Prawnej Legalis - Prawo Europejskie. Materiały można kopiować za pomocą bezpłatnego skanera samoobsługowego znajdującego się w czytelni CDE. Biblioteka Prawnicza zapewnia pracownikom, studentom i doktorantom dostęp do najważniejszych baz prawniczych w Polsce i na świecie, przykładowo:

- Centralny Katalog on-line Biblioteki Uniwersyteckiej w systemie ALEPH - pozwala na przeszukiwanie zawartości księgozbiorów wszystkich bibliotek systemu biblioteczno-informacyjnego UwB (m.in. wg autora bądź innych opracowujących, tytułu, hasła przedmiotowego, wydawcy, dowolnego słowa);
- Multiwyszukiwarka PRIMO – pozwala na znalezienie i uzyskanie dostępu do pełnego spektrum materiałów bibliotecznych, drukowanych, elektronicznych i cyfrowych, niezależnie od ich formatu i lokalizacji (bazy);
- System Informacji Prawnej Lex Akademia – pozwala na dostęp do bazy Polska Bibliografia Prawnicza, czasopism online (48 tytułów), monografii, komentarzy i systemów prawnych;
- System Informacji Prawnej Legalis – pozwala na dostęp do komentarzy oraz monografii i czasopisma Wydawnictwa C.H. Beck, aktów źródłowych, orzecznictwa;
- ARSLEGE – baza zawierająca testy prawnicze;
- Oxford University Journal – prestiżowa baza obejmująca jedne z najczęściej cytowanych, recenzowanych czasopism z kolekcji tematycznych Humanities, Social Science oraz przede wszystkim Law;
- program HeinOnline - zapewnia dostęp do anglojęzycznej bazy danych amerykańskich oraz wybranych międzynarodowych periodyków (dostęp do tekstów całych artykułów w plikach pdf) i książek prawniczych (dostęp do całych książek w plikach pdf). Program składa się z 2 modułów: Law Journal Library (składającej się z około 930 tytułów periodyków prawniczych) oraz Legal Classics Library (składającej się z około 500 pozycji książkowych);
- Legal Source – baza zawierająca ponad 870 pełnotekstowych czasopism z zakresu prawa;
- Wideoteka WATCH DOCS – baza filmów z zakresu prawa człowieka (41 pozycji);
- Baza własna publikacji naukowych pracowników Wydziału Prawa;
- Bazy Biblioteki Uniwersyteckiej: baza prac magisterskich absolwentów UwB (wcześniej Filii UW); baza prac doktorskich i habilitacyjnych oraz baza publikacji o UwB;
- Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku – są w nim gromadzone i udostępniane cyfrowe wersje publikacji naukowych, materiałów dydaktycznych i wydawnictw Uniwersytetu w Białymstoku, a w szczególności: prac doktorskich, wybranych prac dyplomowych, artykułów naukowych (preprint, postprint), materiałów konferencyjnych, kolekcji materiałów dydaktycznych, czasopism uniwersyteckich, sprawozdań i raportów;
- Podlaska Biblioteka Cyfrowa – platforma, w której skład wchodzi m.in. Kolekcja Naukowo-Dydaktyczna, zawierająca podręczniki dla studentów, monografie, skrypty i artykuły naukowe pracowników białostockich uczelni należących do Konsorcjum tworzących platformę.

Uczelnia stale monitoruje warunki techniczne, lokalowe i zasoby biblioteczne. Przyjęta na Uczelni polityka dostępności do wiedzy i przyjazności dla osób z niepełnosprawnościami jest bardzo dobrze realizowana. Infrastruktura i dostępność do wiedzy czy dla osób z niepełnosprawnościami jest także przedmiotem ewaluacji studenckich. Ocena warunków kształcenia dokonywana jest za pomocą ankiet, które wypełniają anonimowo studenci i absolwenci w systemie USOS. W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów są poddawane analizie. Pracownicy na bieżąco zgłaszają wszelkie uwagi dotyczące infrastruktury i zasobów bezpośrednio władzom dziekańskim wydziału, Bibliotece Prawniczej lub też właściwym osobom odpowiedzialnym za poszczególne elementy infrastruktury. W zakresie infrastruktury wyróżniające jest zorganizowanie na wydziale dwóch specjalistycznych pracowni: sali sądowej oraz

Pracowni Kryminalistyki, które są wykorzystywane do trenowania specjalistycznych umiejętności studentów prawa. Oddano do użytku dodatkową czytelnię, stanowiącą miejsce cichej pracy. W zakresie zasobów bibliotecznych i edukacyjnych wyróżnić należy możliwość korzystania z baz prawnych i naukowych o światowej renomie (m.in. HeinOnline, Oxford University Journals), co pozwala na oferowanie dostępu do rzetelnej i aktualnej wiedzy polskim oraz zagranicznym studentom i naukowcom. Nie bez znaczenia jest też wyznaczenie pracownika biblioteki do obsługi studentów przyjeżdżających w ramach programu Erasmus+, przeszkolenie w zakresie obsługi studentów z niepełnosprawnościami oraz świadczenie ponadstandardowych usług (wydruków i zestawień bibliograficznych z baz) na rzecz studentów i pracowników wydziału.

Wydział zapewnił wszystkim pracownikom dostęp do narzędzi umożliwiających pracę zdalną. Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału Prawa (katedry, zakłady, pracownie) były i są wyposażone są w komputery i drukarki lub urządzenia wielofunkcyjne. Ponadto w okresie kształcenia zdalnego wyposażono je w sprzęt umożliwiający prowadzenie zajęć zdalnych w czasie rzeczywistym (kamera z mikrofonem, głośniki). W uzasadnionych przypadkach Dziekan może wyrazić zgodę na wykorzystanie sprzętu komputerowego będącego własnością prowadzącego zajęcia do przeprowadzania zajęć lub konsultacji w siedzibie lub poza siedzibą Wydziału. Decyzje Dziekana WP dotyczące kształcenia zdalnego regulowały kwestie korzystania przez pracowników ze sprzętu komputerowego należącego do WP w celu prowadzenia zajęć zdalnych, a także możliwości korzystania ze sprzętu prywatnego oraz możliwości prowadzenia zajęć zdalnych spoza siedziby uczelni. Ponadto Dziekan umożliwia dostęp do komputerów przenośnych w miarę możliwości w uzgodnieniu z poszczególnymi pracownikami.

Każdy student i pracownik UwB ma darmowy dostęp do pakietu Microsoft Office 365 oraz aplikacji MS Teams, licencji Legalis (nieograniczony dostęp w ramach sieci UwB, dostęp z domu przez Ez-Proxy - zwiększony na czas pandemii do 500 stanowisk. Od 2021 nieograniczony dostęp również z domu. Pełny dostęp do monografii, systemów, komentarzy, czasopism -21 tytułów), licencji Lex (nieograniczony dostęp w ramach sieci UwB, dostęp z domu przez Ez-Proxy. Pełny dostęp do monografii, systemów, komentarzy, czasopism - ok. 60 tytułów oraz ok. 50 nie zawsze pełny dostęp do wszystkich artykułów), bazy Legal Source (z komputerów w sieci Uniwersytetu w Białymstoku oraz z domu). Również wszystkie pozostałe bazy danych są dostępne, bez logowania, dla wszystkich użytkowników z komputerów w sieci Uniwersytetu w Białymstoku.

Uczelnia dokonuje okresowych przeglądów swoich zasobów infrastrukturalnych (w zakresie zabezpieczania potrzeb dydaktycznych, naukowych i bibliotecznych) z udziałem prowadzących zajęcia i studentów (stosowną sprawozdawczość władze), a uzyskane wyniki wykorzystuje do planowania i realizacji adekwatnych działań doskonalących (prezentowanych na bieżąco przez Władze Wydziału).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia stale unowocześnia bazę naukowo-dydaktyczną i umożliwia efektywne kształcenie, w tym studentów z niepełnosprawnościami. Dostęp do odpowiedniej infrastruktury (zwłaszcza teleinformatycznej) i materiałów dydaktycznych, stwarza studentom możliwość samodzielnej i/lub zdalnej realizacji zadań wynikających z programu studiów. Uczelnia zapewnia studentom kierunku

prawo dostęp do aktualnych i reprezentatywnych zasobów bibliotecznych oraz informacyjnych, w szczególności do literatury wskazanej w sylabusach. Uczelnia systematycznie monitoruje oraz doskonali infrastrukturę dydaktyczną, naukową oraz biblioteczną, a także posiadane i rozbudowywane zasoby edukacyjne. Zespół Wizytujący na podstawie weryfikacji wszystkich wskaźników standardu kształcenia 5.1 oraz wszystkich wskaźników standardu jakości kształcenia 5.2 stwierdza, iż w zakresie kryterium 5 tj. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie spełnione zostały w pełni wszelkie wymagania wynikające z przepisów prawa. Nadto w Uczelni występuje szereg dobrych praktyk związanych z analizowanym kryterium stanowiących podstawę do przyznania Uczelni Certyfikatu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Funkcjonowanie pracowni specjalistycznych (sala sądowa oraz Pracownia Kryminalistyki) wyposażonych w sposób pozwalający na ćwiczenie umiejętności praktycznych, zbliżony do realnych warunków wykonywania zawodu
2. Bogata oferta dostępu do baz naukowych, w tym w szczególności z możliwością korzystania z nich zdalnie z domu przez studentów i pracowników
3. Kompleksowe wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zakresie znoszenia barier dla osób z różnymi niepełnosprawnościami (w tym darmowy dostęp do potrzebnych materiałów)
4. Podnoszenie kompetencji, kwalifikacji pracowników biblioteki w zakresie umiejętności pracy z osobami z niepełnosprawnościami jak i wyspecjalizowanie pracowników i właściwe zarządzanie pracownikami poprzez dedykowanie pracownika do wsparcia studentów obcojęzycznych,
5. Świadczenie przez bibliotekę prawniczą ponadstandardowych usług (wydruków i zestawień bibliograficznych z baz) na rzecz studentów i pracowników wydziału,
6. Wsparcie techniczne nauczycieli akademickich i studentów w sytuacji nadzwyczajnej spowodowanej rozprzestrzenianiem się COVID-19 (w tym w szczególności poszerzenie liczby stanowisk do pełnych baz prawniczych zawierających bogatą literaturę prawniczą i ich dostępność z domu studentów i pracowników, czy też możliwość użyczenia z Uczelni niezbędnego sprzętu do studiowania czy też prowadzenia zajęć).

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

W zakresie projektowania i doskonalenia programu kształcenia wizytowana jednostka prowadzi systemową współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, której ciężar oparty jest zarówno na relacjach bilateralnych, jak i na formalnej współpracy w ramach Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa UwB. Współpraca w wymiarze formalnym prowadzona jest w oparciu i jasne, spisane procedury oraz towarzyszy jej niezbędna dokumentacja. Instytucje otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi współpracuje uczelnia w zakresie projektowania i realizacji programu studiów na kierunku prawo, stanowią podmioty publiczne i prywatne, wśród których są zarówno instytucje publiczne, samorządy

zawodowe i uczelnie, jak też przedsiębiorstwa. Zasięg ich działalności ma charakter zarówno lokalny, regionalny, krajowy, jak i międzynarodowy.

Zakres konsultacji z pracodawcami obejmuje m.in. okresową ocenę programu studiów, efektów uczenia się i praktyk. Interesariusze zewnętrzni opiniują program kształcenia w zakresie kierunku prawo w odniesieniu do jego zgodności z aktualnymi potrzebami na rynku pracy. Wizytowana jednostka współpracuje w sposób stały i metodyczny z kilkudziesięcioma przedstawicielami lokalnego i regionalnego rynku pracy, przy czym rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. W zakresie projektowania i realizacji programu studiów - w ramach stałej Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa z uczelnią współpracują m.in.: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Białymstoku, Okręgowa Rada Adwokacka w Białymstoku, Sąd Apelacyjny w Białymstoku, Sąd Okręgowy w Białymstoku, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku, Izba Notarialna w Białymstoku, Izba Komornicza w Białymstoku, Prokuratura Regionalna w Białymstoku, Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku, Izba Administracji Skarbowej w Białymstoku, Podlaski Oddział Straży Granicznej, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Podlaski Urząd Wojewódzki, Urząd Miejski w Białymstoku, Podlaski Klub Biznesu. W zakresie realizacji programu studiów, w tym szczególnie w ramach praktyk m.in.: sądy, prokuratury, urzędy, instytucje ochrony i kontroli prawa, kancelarie prawnicze. Warto wskazać, że zajęcia na ocenianym kierunku prowadzą również przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego oraz pracownicy uniwersytetu, którzy są jednocześnie praktykami. Na wniosek przedstawicieli pracodawców, dla studentów kierunku prowadzone są przez praktyków m.in.:

- Warsztaty dotyczące umów prawnoautorskich w branży informatycznej;
- Certyfikowane warsztaty „Staże i praca w instytucjach UE”;
- Certyfikowane warsztaty „Prosto o podatkach”.

Przyjęta forma współpracy, umożliwia owocny dialog oraz współpracę z pracodawcami. Prowadzona współpraca obejmuje udział pracodawców w pracach i projektach badawczych, takich jak m.in. *Seminaria Prawne dla Biznesu*, które są inicjatywą środowiska naukowego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku skierowaną do polskich przedsiębiorców, organizowaną we współpracy z Izbą Przemysłowo-Handlową w Białymstoku oraz z Podlaskim Klubem Biznesu. Istotą przedsięwzięcia jest bieżące definiowanie najbardziej istotnych i skomplikowanych problemów prawnych, z którymi określona branża lub grupa przedsiębiorców mierzy się i ma poważne kłopoty. Sprawy te będą poddawane analizie przez ekspertów z Wydziału Prawa, którzy następnie podczas Seminariów będą przedstawiać wyniki swoich badań i ekspertyz. Dyskusja podczas organizowanych cyklicznie Seminariów będzie uzupełniana udziałem doświadczonych praktyków. Niezwykle istotny będzie również aktywny udział przedsiębiorców. Interesariusze mają możliwość wypełnienia anonimowej Ankiety badania potrzeb Przedsiębiorców, dzięki czemu Wydział będzie mógł precyzyjnie i dokładnie odpowiadać na potrzeby biznesu. Inauguracja Seminariów prawnych dla biznesu miała miejsce w dniu 1 października 2020 r., spotkanie poświęcone było reformie kodeksu spółek handlowych. Dla wzmocnienia tej formy współpracy, Dziekan powołał Pełnomocnika ds współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Nie ulega wątpliwości udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia - m.in. w procesie dyplomowania. Prace magisterskie na kierunku prawo, pomimo ogólnoakademickiego profilu kształcenia, mają w wielu

przypadkach charakter empiryczny. Studenci prowadzą badania aktowe, badania ankietowe czy wywiady, które wymagają kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym. W tym celu studenci mogą powoływać się na współpracę Wydziału Prawa z poszczególnymi interesariuszami (sądami, kancelariami itp.) i uzyskiwać od Wydziału niezbędne dokumenty poświadczające status i prowadzone badania w tym celu. Ponadto wielu promotorów prac to praktycy, prowadzący własne kancelarie i świadczący usługi eksperckie, którzy zwracają swoim dyplomantom uwagę na aspekty istotne z punktu widzenia praktyki. Przykłady prac magisterskich zrealizowanych we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego:

- *Zjawisko przemocy w rodzinie – aspekty prawnokarne i kryminologiczne* – we współpracy z Sądem Rejonowym w Białymstoku (2019/2020);
- *Przestępstwo zabójstwa w związku ze zgwałceniem* – we współpracy z Sądem Rejonowym w Białymstoku (2019/2020);
- *Zgwałcenie w ujęciu dogmatycznym i empirycznym* – we współpracy z Sądem Rejonowym w Białymstoku (2019/2020);
- *Prawne i kryminologiczne aspekty posiadania narkotyków na przykładzie miasta Siemiatycze* – współpraca z Policją (2019/2020)
- *Spółdzielnia i wspólnota mieszkaniowa jako zarządcy nieruchomości o funkcji mieszkalnej. Studium przypadku* – współpraca z wybraną spółdzielnią mieszkaniową i wspólnotą (2018/2019);
- *Prywatyzacja spółek prawa handlowego z udziałem jednostki samorządu terytorialnego (na przykładzie MPEC sp. z o.o. w Białymstoku)* – współpraca z MPEC sp. z o.o. (2018/2019).

Ponadto, współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego poza programem studiów obejm/uje m.in. następujące działania:

- szkoły prawa obcego;
- wizyty studyjne, np.: Naczelny Sąd Administracyjny, Parlament Europejski, hiszpański Sąd Najwyższy (Tribunal Supremo), Syracuse University (USA);
- warsztaty dla studentów, np. w ramach projektu „Kuźnia Kompetencji studentów Wydziałów Ekonomii i Zarządzania oraz Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” (PO WER; okres realizacji: 01.08.2017-31.07.2020);
- współpraca ze szkołami średnimi;
- działalność Studenckiej Poradni Prawnej;
- przygotowywanie prac magisterskich przez włoskich studentów pod opieką polskich i włoskich naukowców - na podstawie umowy z Uniwersytetem im. Aldo Moro w Bari (Włochy);
- działalność Centrum Eksperckiego Uniwersytetu w Białymstoku (spółki typu *spin off*, mającej na celu zapewnienie jak najlepszych warunków do rozpowszechniania i komercjalizowania wiedzy, w tym wyników badań naukowych i prac rozwojowych, prowadzonych na UwB);
- działalność Biura Karier UwB prowadzącego pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe grupowe i indywidualne, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, działania informacyjne, prezentacje pracodawców na uczelni, poszukiwanie ofert pracy, praktyk i staży absolwenckich, organizacja targów pracy i sesji rekrutacyjnych, badanie losów absolwentów UwB, a także badanie pracodawców;
- działalność uczelni w konsorcjach i sieciach;
- Kliniki Prawa;
- organizacja konferencji, seminariów, wykładów gościnnych i spotkań z udziałem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego (np. przedstawicieli służb mundurowych, wymiaru sprawiedliwości, administracji);

- tworzenie oferty kształcenia podyplomowego na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego (np. Studia Podyplomowe Egzekucja Administracyjna na zamówienie Krajowej Szkoły Skarbowości czy Studia Podyplomowe Funkcjonowanie Lasów Państwowych na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku);
- oferowanie corocznych kursów przygotowujących do egzaminów na aplikacje prawnicze, prowadzonych przez pracowników naukowych wydziału oraz praktyków wykonujących zawody prawnicze;
- oferowanie stałych kursów w ramach Uniwersytetu Otwartego UwB (34 kursy w „Strefie prawa”).

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym przedstawiciele kierownictwa sądów powszechnych szczebla rejonowego, okręgowego i apelacyjnego, sądownictwa administracyjnego, samorządu adwokackiego, kancelarii prawnych, izb przemysłowych i samorządu gospodarczego zgodnie potwierdzają opisany powyżej zakres współpracy oraz fakt, iż wspomagają wizytowaną jednostkę zarówno na etapie określenia koncepcji kształcenia, w tym sylwetki absolwenta, jak również obsady zajęć, organizacji praktyk studenckich, a także kształtowania programu studiów. Potwierdzenie znajduje również fakt, iż przedstawiciele pracodawców zostali zaproszeni do konsultacji efektów, programu i koncepcji kształcenia realizowanych na ocenianym kierunku, natomiast w ramach wymiany doświadczeń oraz potrzeb rynku pracy postulowali wprowadzenie określonych treści kształcenia, które umożliwią studentom nabycie kompetencji miękkich, jako pożądanych na rynku pracy. Oprócz wymienionych już wyżej postulatów, pracodawcy wskazują na planowaną intensyfikację współpracy w zakresie prawa skarbowego. Przedstawiciele pracodawców podkreślają wysoki poziom przygotowania absolwentów ocenianego kierunku do wykonywania zawodów prawniczych. Potwierdzeniem powyższego jest fakt zatrudnienia wielu absolwentów ocenianego kierunku w zakładach pracy, prowadzonych przez wspomnianych wyżej pracodawców. Realizację współpracy w powyższym zakresie potwierdzono w toku analizy dokumentacji dostarczonej przez wizytowaną jednostkę.

Harmonijna współpraca wizytowanej jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym przejawia się również w zakresie realizacji praktyk zawodowych (szerzej w kryterium 2.4).

Proces przeglądu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów opiera się na regularnych rozmowach prowadzonych podczas posiedzeń Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa, a także na bieżąco przy okazji różnego rodzaju spotkań. W październiku 2019 r. Dziekan Wydziału Prawa utworzył Zespół ds. rozwoju, który miał za zadanie m.in. opracowanie projektu Strategii Rozwoju Wydziału Prawa oraz opracowanie projektu strategii i wdrażania współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Zespół na bieżąco analizuje dotychczasową współpracę z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego (dokonując przeglądu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym) i proponuje działania doskonalące w tym zakresie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

W wyniku analizy stanu faktycznego, nie ulega wątpliwości czynny udział pracodawców w określeniu koncepcji kształcenia, a nawet obsady zajęć (pomimo profilu ogólnoakademickiego), organizacji praktyk studenckich, a także doboru specjalności. Pracodawcy zostali zaproszeni do konsultacji efektów, programu i koncepcji kształcenia realizowanych na ocenianym kierunku, natomiast w ramach wymiany doświadczeń oraz potrzeb rynku pracy postulowali wprowadzenie określonych treści kształcenia oraz przedmiotów, które umożliwią studentom nabycie określonych kompetencji (w tym również miękkich), pożądanych na rynku pracy. Realnym potwierdzeniem wpływu interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia jest także realizacja prac dyplomowych w ścisłej współpracy, a nawet na potrzeby instytucji zewnętrznych. Jest to również element realnego udziału w weryfikacji efektów kształcenia. Praktyczną weryfikacją powyższych argumentów jest również fakt, wysokiego stopnia zatrudnienia absolwentów ocenianego kierunku w zakładach pracy, prowadzonych przez współpracujących z jednostką pracodawców.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Seminaria prawne dla biznesu jako przykład efektywnej współpracy naukowej ze środowiskiem gospodarczym, stanowiącym jednocześnie istotny element praktycznego kształcenia przyszłych prawników. Opisana praktyka, oprócz korzyści dla przedsiębiorców, stanowi skuteczny sposób osiągania celów w sferze doskonalenia jakości kształcenia poprzez aktywny udział studentów w procesie definiowania problemów prawnych podmiotów gospodarczych, a także udział w znajdowaniu właściwych rozwiązań. Praktykę cechuje adaptowalność, umożliwiającą przenoszenie rozwiązań na inne jednostki szkolnictwa wyższego oraz bez wątpienia innowacyjność, gdyż mamy do czynienia z nowatorskim rozwiązaniem. SeminaRIA dla biznesu są również rozwiązaniem wzorcowym, mogącym stanowić benchmark. Jeżeli dodamy, iż przedsięwzięcie jest etyczne oraz odpowiedzialne społecznie i trwałe, spełnia ono kryteria dobrych praktyk.

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Wydział Prawa uznaje umiędzynarodowienie kształcenia za jeden z priorytetów swojej działalności. Daje temu wyraz obowiązująca Strategia Rozwoju Wydziału Prawa, w której umiędzynarodowienie stanowi jeden z sześciu głównych obszarów. Realizacją założeń przywołanego dokumentu zajmuje się specjalnie w tym celu powołany zespół, składający się z: Pełnomocnika Dziekana ds. Współpracy Międzynarodowej, Koordynatora Wydziałowego Programu Erasmus+ (odpowiedzialnego także za mobilność kadry), Koordynatora ds. studentów wyjeżdżających oraz Koordynatora ds. studentów przyjeżdżających. Umiędzynarodowienie jest też jednym z głównych celów strategicznych uczelni. W przypadku wizytowanego kierunku strategia związana z realizacją kryterium 7 obejmuje min.: dostęp i upowszechnianie wiedzy, informacji o oferowanych programach międzynarodowych oraz o możliwościach i zasadach udziału w nich. Koordynatorzy odpowiedzialni są za inicjowanie współpracy międzynarodowej i pozyskiwanie nowych partnerów, działalność popularyzatorską programów

międzynarodowych, przygotowywanie i przekazywanie odpowiednich dokumentów, tj. umów dwustronnych, wniosków zgłoszeniowych stypendystów, porozumień o programie zajęć, wykazów zaliczeń. Do ich obowiązków należy nadzór nad właściwą realizacją mobilności, stały kontakt i współpraca z koordynatorami uczelni partnerskich, pełnienie funkcji osoby kontaktowej dla studentów wyjeżdżających i przyjeżdżających i udzielanie im pomocy we wszelkich sprawach związanych z tokiem studiów. Zespół ściśle współpracuje, w zakresie internacjonalizacji działań z jednostkami organizacyjnymi uczelni, w szczególności, z Działem Współpracy Międzynarodowej UwB. Działania poświęcone umiędzynarodowieniu skierowane są zarówno do studentów jak i nauczycieli akademickich.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia realizowane jest w płaszczyźnie adresowanej do studentów polskich studiujących na wydziale, studentów zagranicznych przyjeżdżających w ramach programów mobilnościowych, pracowników wydziału wyjeżdżających na zagraniczne uczelnie, a także do wykładowców z uczelni partnerskich. Organizowane są międzynarodowe konferencje i seminaria naukowe, prowadzone w języku obcym (np. „9th International PhD Students’ Conference on Competition Law”, “5th Polish-Japanese International Conference – Art in the light of criminal law and criminology”, „Language And Law – traditions, trends and perspectives”). Dodatkowo pracownicy administracyjni wydziału uczestniczą w wyjazdach zagranicznych w celach szkoleniowych w ramach programu Erasmus+. Wydział współpracuje z ponad stu uczelniami partnerskimi.

Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mogą korzystać z programu Erasmus+, wspierającego wszystkie metody kształcenia i szkolenia. W ramach programu Erasmus+ na wyjazdy i przyjazdy studentów i pracowników podpisano 79 umów. Udział studenta w programie Erasmus+ obejmuje przede wszystkim możliwość wyjazdu w ramach projektu KA103 dotyczącego krajów Unii Europejskiej oraz Szwajcarii na podstawie programu Swiss Mobility. Realizowane są również wyjazdy i przyjazdy studentów w formule Erasmus+ KA107. Mobilności w tym zakresie odbywają się do państw spoza Unii Europejskiej, tj. USA, Rosji, Białorusi, Armenii i Kosowa. Co roku część studiów w ramach programu Erasmus+ realizuje kilkudziesięciu studentów (w roku 2016 z możliwości wyjazdu skorzystało 26 studentów, w 2017 – 38, 2018 – 31, 2019 - 24).

Wydział, działając zgodnie ze strategią umiędzynarodowienia, szczególny nacisk kładzie na poszerzanie współpracy z uczelniami partnerskimi. W tym celu podpisywane są nowe umowy na wymianę studentów i kadry w ramach programu Erasmus+ KA 103, a także składane wnioski dotyczące współpracy mobilnościowej z krajami partnerskimi spoza Unii Europejskiej, finansowane ze źródeł programu Erasmus+ KA107. W styczniu 2020 r. został przygotowany i złożony wniosek, poszerzający zakres współpracy m.in. o uczelnie w Gruzji, w konkursie na lata akademickie 2020-2023. Oprócz możliwości wyjazdu na część studiów do zagranicznej uczelni, wydział, w oparciu o mobilność edukacyjną programu Erasmus+, stwarza studentom możliwość wyjazdu na praktykę zawodową do przedsiębiorstwa lub innej instytucji za granicą, gdzie językiem roboczym praktyki jest język obcy.

Wydział ma także podpisanych 29 dwustronnych umów o współpracy, m.in. z uczelniami ze Szwajcarii, Japonii, USA, Rosji, Białorusi i Chin. Na ich podstawie oferowana jest studentom i doktorantom możliwość zrealizowania części studiów na wybranej uczelni lub pobytu naukowego, natomiast kadrze naukowej możliwość wyjazdu w celach naukowych lub/i dydaktycznych. W roku akademickim 2019/2020 z możliwości wyjazdu do Syracuse University College of Law (USA) skorzystała jedna

studentka z kierunku prawo, natomiast dwie kolejne studiowały w semestrze zimowym na Uniwersytecie w Tsukubie (Japonia).

Kształtowaniu międzynarodowego charakteru wydziału służą organizowane cyklicznie szkoły prawa obcego organizowane przy współpracy z 7 ośrodkami międzynarodowymi (Michigan State University College of Law (USA), Humboldt-Universität zu Berlin (Niemcy), Université de Nîmes (Francja) i Université Catholique de Louvain (Belgia), Uniwersytet w Smoleńsku (Rosja), Odeskim Regionalnym Instytutem Administracji Publicznej Narodowej Akademii Administracji Publicznej przy Prezydencie Ukrainy (Ukraina), Grodzieńskiego Uniwersytetu Państwowego im. Janki Kupały (Białoruś). Nadto umiędzynarodowienie obejmuje także współpracę z innymi ośrodkami jak np. na podstawie umowy z Uniwersytetem im. Aldo Moro w Bari (Włochy) uzgodniono przygotowywanie prac magisterskich przez włoskich studentów pod opieką polskich i włoskich naukowców, w tym pobyt studentów na Wydziale Prawa przez okres 3 miesięcy oraz jednego doktoranta przez okres 3 miesięcy. Na podstawie umowy z Wydziałem Prawa Széchenyi István University (Węgry) przewidziano wspólne warsztaty dla studentów. Umowa z czeskim Uniwersytetem Masaryka jest z kolei umową o podwójnym dyplomie doktorskim.

Wydział Prawa uczestniczy w programie wymiany bilateralnej Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Z wyjazdów zagranicznych korzystają także w szerokim zakresie nauczyciele akademicki. Podstawowymi narzędziami realizacji polityki mobilności są, w przypadku kadry, projekty KA 103, KA 107 w ramach programu Erasmus+. Wyjazdy odbywają się również w związku z udziałem pracowników w konferencjach międzynarodowych i realizacją zdobytych przez nich grantów naukowych (np. Junior Research Award 2020-2021 Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta, Miniatura2 organizowanego przez NCN). Kierownik Centrum Prawniczego Języka Angielskiego Wydziału Prawa UwB, została zaproszona na Uniwersytet Suleymana Demirela (Kazachstan) w charakterze profesora wizytującego, w celu przeprowadzenia dwutygodniowych zajęć z zakresu prawniczego języka angielskiego. Programy wizyt zagranicznych wykładowców na wydziale przybierają przede wszystkim formę wykładów, wpisanych w tematy zajęć poszczególnych przedmiotów (np. certyfikowany wykład anglojęzyczny „Lithuania experience in developing investment law”, który poprowadził wykładowca z Vytautas Magnus University (Litwa), „Constitutional protection on Human Rights in Kosovo”, wykładowcy z Uniwersytetu w Prisztinie). Współpraca międzynarodowa zaowocowała również przeprowadzeniem na Wydziale Prawa innowacyjnego międzynarodowego konkursu mediacyjnego MEDiate'19 – International Mediation Competition, współorganizowanego przez INADR - the International Academy of Dispute Resolution.

Wydział posiada bogatą ofertę edukacyjną dla studentów zagranicznych, która obejmuje: 72 przedmioty w jęz. angielskim, 8 przedmiotów w jęz. niemieckim, 10 przedmiotów w jęz. rosyjskim, 4 przedmioty w jęz. hiszpańskim oraz 1 w jęz. francuskim. W roku akademickim 2016/2017 na wydziale studiowało 24 studentów z zagranicy, w 2017/2018 – 37 osób, w 2018/2019 - 32 studentów, w tym 2 w ramach programu Global-Thesis Study Award. Do dodatkowych działań w obszarze umiędzynarodowienia, podejmowanych przez wydział można zaliczyć organizowanie i przeprowadzanie szkoleń służących międzynarodowej integracji środowiska akademickiego, np. szkolenie z obsługi Platformy ORCID. Umożliwiło ono pracownikom wydziału udostępnienie swoich profili naukowych szerokiemu gremium naukowemu. Ukazała się także seria skryptów do przedmiotów oferowanych studentom zagranicznym – publikacje naukowe w języku obcym Białystok Law Books, jak również prace naukowe opublikowane w Białystok Volumes on Law and Culture.

Internacjonalizacji służy także prowadzona i na bieżąco aktualizowana strona internetowa wydziału w języku angielskim. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zagranicznych gości, umieszczone na drzwiach tabliczki informacyjne są także w języku angielskim. Personel administracyjny, w tym osoby obsługujące dziekanaty i portiernie, mają możliwość odbycia podstawowych kursów jęz. angielskiego umożliwiających komunikację z zagranicznymi studentami i wykładowcami. Wydział zapewnia pracownikom także wsparcie w zakresie finansowania kursów językowych.

Status quo i postęp umiędzynarodowienia kształcenia poddawane są okresowemu ocenianiu. Procedura nie jest sformalizowana bezpośrednio, jednak urzeczywistnia się w sprawozdawczości Władz i przede wszystkim w sprawozdawczości pełnomocnika dziekana właściwego w zakresie współpracy międzynarodowej i pełnomocników właściwych w zakresie programu Erasmus.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Oceniając umiędzynarodowienie procesu kształcenia, zespół oceniający PKA stwierdza, iż studia prowadzone na kierunku prawo na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie wyróżniają się wysokim stopniem umiędzynarodowienia zarówno w zakresie procesu dydaktycznego, jak i międzynarodowej aktywności naukowej pracowników. Zespół Wizytujący stwierdza, iż w zakresie tego kryterium tj. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku spełnione zostały w pełni wszelkie wymagania wynikające z przepisów prawa. Nadto w Uczelni występuje szereg dobrych praktyk związanych z analizowanym kryterium. Uczelnia stworzyła realne warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry. Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Program studiów na kierunku prawo sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Studenci mają możliwość kształcenia się w językach obcych, co stanowi też ofertę skierowaną do studentów zagranicznych. Współpraca partnerska z uczelniami zagranicznymi służy upowszechnianiu nowoczesnych treści i form kształcenia. Dydaktycy kierunku prawo są aktywni na międzynarodowej niwie naukowej, a ich dorobek włączany jest do procesu kształcenia na ocenianym kierunku prawo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Kompleksowa, spójna polityka umiędzynarodawiania kierunku w oparciu o przyjęte regulacje oraz stały monitoring weryfikacji efektów skierowana do studentów, doktorantów i pracowników;
2. Rozwijanie współpracy z krajami sąsiadującymi z Polską na wschodniej granicy, w ramach umów dwustronnych, międzywydziałowych, w tym w formach zinstytucjonalizowanych (Sieć Uniwersytetów Pogranicza)
3. Współpraca zagraniczna z prestiżowymi ośrodkami, umożliwiająca mobilność studentów i kadry w Unii Europejskiej i poza nią

4. Szeroka oferta szkół prawa obcego prowadzona we współpracy z zagranicznymi ośrodkami, w której udział biorą studenci z różnych krajów
5. Funkcjonowanie Centrum Prawniczego Języka Angielskiego, upowszechniającego wiedzę wśród studentów i kadry, które prowadzi aktywną działalność dydaktyczną i naukową (w tym wydawniczą)
6. Wydanie pierwszego polsko-litewskiego podręcznika do nauki finansów publicznych
7. Szeroka oferta zajęć w języku obcym połączona z obowiązkiem realizacji niektórych przedmiotów w języku obcym przez studentów i zaliczenia kursów języka obcego sprzyjające procesowi umiędzynarodowienia
8. Zapewnianie studentom wsparcia w uczestnictwie w międzynarodowych branżowych konkursach
9. Oferta programowa oraz zindywidualizowane działania władz w zakresie wsparcia mobilności pracowników.
10. Bogata oferta możliwości realizacji zawodowych praktyk zawodowych w zagranicznych instytucjach

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uniwersytet w Białymstoku zapewnia kompleksowe wsparcie studentom kierunku prawo. Podejmowane działania prowadzone są systematycznie, mając charakter stały, przybierając przy tym zróżnicowane formy. Można stwierdzić, iż dedykowane studentom wsparcie jest adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów oraz osiągania przez studentów efektów uczenia się, a także przygotowania do wejścia na rynek pracy. Podkreślić należy ponadto, iż niektóre działania Uczelni w obszarze wsparcia studentów kierunku prawo można określić jako dobre praktyki.

Istotnym elementem wsparcia studentów jest dostęp nauczycieli akademickich podczas konsultacji. Odbývają się one w terminach dostosowanych do planu zajęć studentów. Szczególnie istotnym jest, iż Uczelnia przygotowała prawidłowy system konsultacji w sytuacji, kiedy niemożliwe jest spotkanie się w budynku Uczelni, tj. w czasie pandemii. Prowadzący zajęcia mają obowiązek umieścić w systemie USOS informację o terminie zdalnych konsultacji dla studentów wraz z linkiem umożliwiającym dostęp do nich. Konsultacje prowadzone są raz w tygodniu i trwają co najmniej jedną godzinę dydaktyczną za pomocą platformy Blackboard. Dodatkowo możliwy jest bieżący kontakt mailowy. W przypadku, gdyby student chciał odbyć konsultacje w terminie innym niż ogólny termin konsultacji zdalnych, może uzgodnić ten termin indywidualnie z danym nauczycielem akademickim. Kompleksowość zastosowanych rozwiązań oraz dostosowanie się do potrzeb studentów, może być dowodem, iż podejmowane działania można określić jako dobrą praktykę.

System rozpatrywania próśb i zażaleń działa sprawnie. Zastrzeżenia i skargi od studentów przyjmuje prodziekan ds. dydaktyki dwa razy w tygodniu, w terminach dogodnych dla studentów stacjonarnych i

niestacjonarnych. Oprócz tego procedurę reagowania na konflikty i ich rozwiązywania określają przywołane już wyżej zasady ustanowione przez dziekana. Dla zachowania komfortu zgłaszającego, skargi i wnioski można również zgłaszać anonimowo w ramach stałej ankiety ewaluacyjnej, a w stosunku do poszczególnych pracowników w anonimowych ankietach ich dotyczących. Student wnoszący skargę osobiście jest informowany o sposobie jej rozpatrzenia, a wnoszący skargę anonimowo może zapoznać się ze sposobem jej rozpatrzenia w raporcie.

Ważną rolę pełni również samorząd studencki, wybierany przez studentów w wyborach. Wydział wspiera instytucję organizacyjnie oraz merytorycznie. Potwierdzić należy deklarację Uczelni, iż promuje się sukcesy studentów. Działalność samorządu studenckiego należy opisać jako wyjątkowo aktywną. Jest to możliwe również dlatego, że Uczelnia wspiera tę instytucję w kontaktach z mediami i ekspertami. Można określić, iż Uczelnia jest ambasadorem studenckiej działalności, wspierać ją na szczeblu ogólnopolskim i międzynarodowym.

Studenci ocenianego kierunku studiów otrzymują wsparcie w działalności ruchu naukowego. Dedykuje się im dobrą opiekę merytoryczną, a także materialne środki do rozwijania swoich zainteresowań naukowych. Działalność kół naukowych na wydziale obejmuje zakresem wszystkie gałęzie prawa. Pozytywnie należy ocenić, iż przyjęto, że pracownik uczelni powinien być opiekunem nie więcej niż dwóch kół naukowych, a w obszarze ich działalności posiadać znaczący dorobek naukowy, a także, że ostatecznego wyboru opiekuna naukowego dokonują studenci zrzeszeni w kole. Pozytywnie należy ocenić, iż do koordynacji prac organizacji i kół naukowych zatrudniony jest odrębny pracownik zarówno na poziomie wydziału, jak i uniwersytetu. Uczelnia wspiera również organizacje studenckich, w tym o zasięgu międzynarodowym i branżowym. Podobnie jak koła naukowe, organizacje studenckie mają własne, wyposażone w niezbędny sprzęt siedziby w Uniwersyteckim Centrum Kultury. Ponadto mniejszym organizacjom zapewnia się na wydziale i na uniwersytecie wszelkie niezbędne warunki lokalowo-techniczne, np. dostęp do sprzętu komputerowego i biurowego, pokoi i sal wykładowych. Finansowanie organizacji i kół naukowych zostało zorganizowane zgodnie z wymogami Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z dnia 20 lipca 2018r, tj. uwzględniając w nim udział samorządu studenckiego. Rozbudowane są też inne formy wsparcia, w tym niematerialne – kontakty, know-how, wsparcie organizacyjne. Dodatkowo dziekan na wniosek studentów finansuje ich uczestnictwo w konferencjach oraz koszty publikacji naukowych. Władze dziekańskie regularnie spotykają się z przedstawicielami kół naukowych. Dobrym zwyczajem jest także coroczne wręczanie dyplomów i nagród najaktywniejszym kołom i ich przedstawicielom.

Uczelnia dba w sposób odpowiedni o wejście studentów na rynek pracy. Wspieranie rozwoju zawodowego przejawia się poprzez stwarzanie studentom możliwości kontaktu z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jednym z istotnych elementów jest współprowadzenie zajęć przez doradcę zawodowego, odrębnie w ramach każdego z proseminariów. Przyjęte rozwiązanie pozwalają uwzględniać w metodach prowadzenia zajęć komponent praktyczny, a w trakcie nich poznać studentom uwarunkowania rynku pracy. Pozytywnie należy ocenić również, iż organizowane są kursy przygotowujące do aplikacji prawniczych oraz spotkania z praktykami prawa. Dla znacznej części przyszłych absolwentów naturalną ścieżką rozwoju będzie wybranie drogi aplikacji prawniczej przygotowującej do wykonywania regulowanego zawodu, dlatego też pozytywnie należy ocenić uwzględnienie we wsparciu studentów tego faktu. Na ocenianym kierunku studiów jest możliwość uczestniczenia w zajęciach w ramach Studenckiej Poradni Prawa, która pozwala na uzyskiwanie

efektów uczenia się, ale również na zdobywanie doświadczenia praktycznego. Podejmowane w tym zakresie działania mogą być uznane jako dobra praktyka.

Pozytywnie należy ocenić, iż Wydział dedykuje studentom wsparcie w zakresie indywidualizacji ich procesu kształcenia, w oparciu o potrzeby związane z wyrównywaniem szans edukacyjnych bądź poszerzaniem zainteresowań naukowych. Osoby spełniające któreś z ww. kryteriów mogą studiować w indywidualnym trybie, łącznie z dostosowanymi i ustalonymi indywidualnie terminami zaliczeń, przenoszeniem zajęć między latami i opieką wybranego tutora, zgodnie z odpowiednimi przepisami regulaminu studiów.

Wsparcia w zakresie wejścia na rynek pracy udziela studentom także Biuro Karier. Biuro Karier posiada bazę pracodawców, którzy najczęściej zatrudniają studentów i absolwentów kierunku prawo. Dostęp do tych ofert mają studenci na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych. Biuro oferuje praktyki pozazawodowe, które umożliwiają studentom Wydziału Prawa odbycie praktyk w dowolnie wybranej dla siebie branży, aby zwiększyć elastyczność na rynku pracy, ale również w branży kierunkowej. Drugim filarem działania Biura Karier jest poradnictwo zawodowe indywidualne oraz grupowe. Każdy student Wydziału Prawa może skonsultować się z doradcą zawodowym i omówić indywidualną ścieżkę kariery, zbudować odpowiednie do kierunku dokumenty aplikacyjne na rynek pracy. W ramach doradztwa grupowego Biuro oferuje gamę szkoleń z umiejętności interpersonalnych, które przygotowują studentów do wejścia na rynek pracy. Biuro Karier bada też losy absolwentów, wyniki z poszczególnych badań przekazywane są wydziałom, aby te mogły zmieniać programy studiów zgodnie z sugestiami wynikającymi z badań. Biuro Karier przeprowadziło również Badanie Pracodawców. Badanie odbyło się w formie wywiadu z pracodawcami Białegostoku, którzy zatrudniają absolwentów Uczelni. Na podstawie wyników podjęto decyzję o wznowieniu przeprowadzenia warsztatów z tematyki tzw. umiejętności miękkich: Praca w grupie, Autoprezentacja, Przywództwo grupowe, Efektywna komunikacja, Radzenie sobie ze stresem. Oferta szkoleń jest dostępna na stronie internetowej Biura.

Uwzględniając aktualną sytuację w polskim szkolnictwie wyższym bardzo ważne jest, że Uczelnia zapewnia wsparcie studentów w zakresie form kształcenia na odległość. System Blackboard udostępnia elektroniczne instrukcje dla prowadzących oraz studentów. Poszczególni prowadzący zaznajamiają z tymi zasadami studentów na każdych zajęciach, w ramach których będą pomocniczo wykorzystywane metody kształcenia na odległość. Dostęp do platformy e-learningowej Blackboard dla studentów udzielany jest automatycznie, przypisując studenta do konkretnej grupy zajęciowej i przedmiotu, bez konieczności dodatkowej rejestracji, na podstawie danych z systemu USOS. W wyjątkowych przypadkach (w razie awarii) zajęcia mogą być prowadzone z wykorzystaniem narzędzia Microsoft Teams, do której bezpłatny dostęp mają wszyscy studenci i pracownicy. Na platformie utworzono automatycznie kursy (grupy) tożsame z tymi na platformie Blackboard, dzięki czemu możliwe jest szybkie przełączenie się studentów i pracowników do właściwych zajęć. Na potrzeby studentów udostępniono zakładkę związaną z kształceniem zdalnym, w której umieszczono wszystkie najważniejsze informacje na ten temat (instrukcje i filmy szkoleniowe z zakresu aplikacji wykorzystywanych w kształceniu, zasady związane z uczestnictwem w zajęciach, wewnętrzne akty prawne związane z kształceniem zdalnym). Na platformie zdalnego kształcenia Blackboard jest stale dostępne szkolenie dla studentów z zakresu obsługi tej platformy, do którego studenci mogą przystępować dowolną liczbą razy i w dowolnie przez siebie wybranym czasie

kształcenia. Stałe wsparcie techniczne – tak w zakresie funkcjonowania aplikacji służących do zdalnego kształcenia, jak i funkcjonowania sprzętu, dedykują pracownicy administracyjni.

Uczelnia bardzo dobrze wspiera proces kształcenia studentów z niepełnosprawnościami. Organy uczelni zobowiązane są do podejmowania działań zmierzających do zapewnienia równych szans realizacji kształcenia na studiach wyższych przez studentów z niepełnosprawnościami, uwzględniając stopień i charakter niepełnosprawności oraz specyfikę danego kierunku studiów. Student na mocy obowiązujących w Uczelni przepisów może ubiegać się o zmianę zasad uczestnictwa w zajęciach, dostosowanie materiałów dydaktycznych do alternatywnych form zapisu, zmianę terminu, formy i trybu uzyskiwania zaliczeń i zdawania egzaminów, wydłużenie czasu na przygotowanie prac zaliczeniowych, realizację przedmiotu w formie alternatywnej tj. realizację przedmiotu w sposób dostosowany do możliwości wynikających z sytuacji zdrowotnej i umożliwiający uzyskanie przez studenta założonych dla przedmiotu efektów uczenia się.

Jednostka prowadzi działania motywujące w zakresie osiągnięcia dobrych wyników w nauce. Realizowane są wszystkie stypendia, które są określone przepisami Ustawy. Pozytywnie należy ocenić, iż dla studentów funkcjonuje także dodatkowy system stypendiów w ramach programu Santander Universidades. Każdego roku dziekan przyznaje nagrody najaktywniejszym studentom, co motywuje do zdobywania osiągnięć organizacyjnych, naukowych i sportowych. Opiera się to na decyzji nr 33 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 września 2020 r. w sprawie zasad nagradzania studentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, której podstawą jest §38 pkt 2 Regulamin Studiów Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 26 czerwca 2019 r. Przyznawane są nagrody finansowe, raz w roku osobom, które osiągnęli bardzo dobre wyniki w nauce, a także wyróżnienia, nagrody finansowe i dyplomy uznania Dziekana za zaangażowanie w działalność organizacyjną, sportową lub naukową na rzecz Wydziału Prawa. Dodatkowo w poprzednich latach funkcjonowała na wydziale nagroda „Aktywny student”, przyznawana za osiągnięcia naukowe, organizacyjne lub sportowe.

Studentom dedykowane są działania informacyjne oraz edukujące w zakresie ich oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, a także zasady reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom. W ramach Uczelni działa Akademicka Poradnia Psychologiczna. Pozytywnie należy ocenić, iż Dziekan wydziału ustanowił zasady reagowania na konflikty, dyskryminację i przemoc oraz zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, obejmujące także procedury postępowania w takich przypadkach, w tym działania profilaktyczne. Prowadzi się działania informacyjne w tym zakresie, na stronie internetowej jednostki oraz w gablotach w budynku udostępnia się odpowiednie informacje dotyczące sposobów pomocy ofiarom konfliktów, dyskryminacji i przemocy oraz zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa.

Pozytywnie należy ocenić jakość obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną. Obsługa studentów jest zapewniana w języku polskim, angielskim oraz rosyjskim. Dziekanat jest otwarty przez 6 dni w tygodniu, w terminach dogodnych dla studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. Wsparcie studentów w tym zakresie zostało dopasowane do ich potrzeb, wynikających z konieczności załatwiania większości spraw jedynie w formie zdalnej.

Warto podkreślić, iż Uczelnia podejmuje stałe, kompleksowe i zorganizowane działania mające na celu ewaluację skuteczności i rozwój wsparcia dla studentów w osiąganiu przez nich efektów uczenia się. Jest to możliwe dzięki skutecznemu pozyskiwaniu informacji, odnoszące się do poszczególnych aspektów systemu wsparcia. Dzięki prowadzonym badaniom ankietowym oraz współpracy z przedstawicielami interesariuszy wewnętrznych zrzeszonych w organach samorządu studenckiego badany jest stan faktyczny, a także wprowadzane są projakościowe zmiany. Odpowiedzialną za to jednostką jest Wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia, w skład którego wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich i jeden przedstawiciel studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Spełnione.

Uzasadnienie

System opieki i wsparcia można określić jako kompleksowy, odnoszący się do wszystkich istotnych z perspektywy studenta aspektów. Działalność jednostki w tym zakresie uwzględnia wszystkie pojawiające się potrzeby. Co więcej, szereg podejmowanych działań można określić jako dobre praktyki. Uczelnia wspiera zarówno merytorycznie jak organizacyjnie, działalność organizacji studenckich. Istotnym jest, że studenci otrzymują zindywidualizowane wsparcie, co przejawia się poprzez m.in. poprzez rozwiązania dla studentów wybitnych oraz tych z niepełnosprawnościami. Studentów wszechstronnie wspiera się w wejściu na rynek pracy, a także realizuje praktyczny wymiar zajęć, co odpowiada wymaganiom studiów prowadzonym na tym profilu. Przygotowany jest sprawny system skarg i wniosków. Szczególnie wyróżnić należy wsparcie Uczelni dla studentów w zakresie ich aktywności studenckiej, zarówno o charakterze społecznym jak i naukowym. Uwzględniając aktualne potrzeby studentów Uczelnia dostosowała poszczególne aspekty wsparcia do sytuacji ograniczenia możliwości realizowania toku kształcenia w budynku Uczelni. Przejawia się to chociażby w technicznym wsparciu dedykowanemu studentom w obsłudze systemów informatycznych, czy też dopasowanej do tego obsłudze administracyjnej spraw studenckich. Istotnym jest, że Uczelnia stale dba o rozwój systemu wsparcia, poznając oczekiwania studentów, dokonując analizy stanu faktycznego i wprowadzając projakościowe zmiany.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie przygotowywania studentów do egzaminów prawniczych w postaci darmowych kursów czy też obowiązkowego uwzględniania zagadnień egzaminacyjnych przez prowadzących zajęcia.
2. Rozbudowany system konsultacji z nauczycielami akademickimi, obejmujący zarówno stałe konsultacje w terminach wyznaczonych przez nauczycieli, jak i możliwość indywidualnego ustalenia terminu konsultacji odpowiadającego studentowi.
3. Stworzenie i funkcjonowanie skutecznego kompleksowego systemu wsparcia naukowego studentów w działalności naukowej.

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Uczelnia realizuje wymogi dotyczące upubliczniania informacji na temat warunków przyjęć na studia oraz programu studiów, warunków jego realizacji i osiągniętych przez studentów wyników poprzez różnicowane kanały i formy dotarcia do docelowych grup odbiorców, w tym przyszłych i obecnych studentów. Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem, w sposób umożliwiający nieskrępowane korzystanie przez osoby z niepełnosprawnością. Informacja o studiach jest kompletna i obejmuje cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się.

Strona internetowa Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku prowadzona jest wzorowo. Zawiera przejrzyste i aktualne informacje, co jest szczególnie istotne w czasie, kiedy studenci pobierają naukę głównie w sposób zdalny. Dodatkowo bieżące informacje są również publikowane na profilu FB Wydziału. Akty prawne i decyzje publikowane są na stronie BIP. Dostęp do informacji nie jest warunkowany ograniczeniami technologicznymi. Zakres przedmiotowej informacji w świetle kryterium 9 nie budzi zastrzeżeń.

Zawarta na stronie internetowej informacja jest aktualna. Uczelnia monitoruje aktualność, rzetelność, zrozumiałość, kompleksowość informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, co wynika z treści i aktualności danych na stronie internetowej, w BIP-ie oraz na portalach społecznościowych Uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Spełnione.

Uzasadnienie

Informacja jest dostępna publicznie dla szerokiego grona odbiorców w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem, w sposób umożliwiający nieskrępowane korzystanie przez osoby z niepełnosprawnością. W ramach przekazywanych przez Jednostkę informacji przedstawiane są: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów na studia, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia i program studiów. Prowadzone jest permanentne monitorowanie aktualności oraz kompleksowości informacji o studiach i jej zgodności z

potrzebami różnych grup odbiorców, a przede wszystkim kandydatów na studia, studentów i pracodawców.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Wielokanałowy system przekazywania informacji na temat kierunku studiów oraz aktualny, kompletny i publiczny dostęp do uchwał Rady Wydziału oraz uchwał Rady Dyscypliny sprzyja transparencji funkcjonowania Wydziału i zarządzania procesem nauczania na kierunku studiów co wyróżnia Uczelnię w zakresie etyczności i odpowiedzialności społecznej.

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Na Wydziale Prawa UwB wyznaczone zostały osoby sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, określone zostały w sposób przejrzysty kompetencje i zakres ich odpowiedzialności, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury.

W dążeniu do udoskonalenia koncepcji i efektywności celów kształcenia, a także dla jej dostosowania do specyfiki Wydziału Prawa:

- c. została opracowana *Strategia Rozwoju Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku* (Zał. 2);
- d. w strukturze Kolegium Dziekańskiego zostało utworzone odrębne stanowisko Prodziekana ds. Rozwoju.

O tym, że zaangażowanie w tej sferze jest stałe, zorganizowane i profesjonalne świadczy *uchwała nr 1199 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie strategii na rzecz ciągłej poprawy jakości kształcenia na Wydziale Prawa w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia na lata 2012-2016*.

Koncepcja i cele kształcenia obowiązujące na kierunku prawo, realizowanym przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku pozostają zgodne z zasadami i założeniami polityki jakości określonymi w *uchwale nr 2614 Senatu UwB z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku* zastępującej *uchwałę nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku*. Oparty na tym akcie ogólnouczelniany system obejmuje m.in. monitorowanie kwalifikacji kadry dydaktycznej, monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia, ocenę jakości zajęć dydaktycznych oraz monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów. Jest realizowany m.in. poprzez systematyczną analizę i ocenę: kadry badawczo-dydaktycznej i dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji, obsady zajęć przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem zgodności ich kompetencji, doświadczenia i kwalifikacji zawodowych z prowadzonymi zajęciami. W ramach systemu monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia przyjętego na Wydziale Prawa:

- d. prowadzona jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca analizę i ocenę programu studiów oraz jego realizacji w zakresie:
  - zgodności koncepcji kształcenia ze strategią uczelni;
  - adekwatności programu studiów do zakładanych efektów uczenia się;
  - zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy studiów;
  - prawidłowości stosowania punktów ECTS;
  - zgodności treści programowych zajęć zawartych w sylabusach z programem studiów;
  - sposobu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się) oraz dostępu studentów do informacji na temat stosowanych zasad oceniania;
  - systemu weryfikacji końcowych efektów uczenia się oraz realizacji programu praktyk studenckich w odniesieniu do zakładanych efektów uczenia się.
- e. prowadzony jest monitoring kariery studentów i absolwentów studiów (na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich – Biuro Karier);
- f. realizowana jest analiza zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy. Analizy i oceny programu studiów dokonuje Zespół ds. monitorowania jakości kształcenia. Działania Zespołu mają charakter cykliczny. Po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15 września każdego roku, jest on zobowiązany do przedłożenia dziekanowi sprawozdania. Polityka jakości wydziału pozostaje transparentna, a roczne sprawozdania z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia są publikowane na stronie wydziału (Szerzej: Kryterium 10). Wszyscy nauczyciele akademicy wydziału podlegają regularnej ocenie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668 ze zm.).

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów sprawuje Wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia oraz Zespół ds. monitorowania procesu kształcenia oraz szereg organów odpowiednio wskazanych w Raporcie Samooceny, w tym Dziekan i Prodziekan, Rada Konsultacyjna i Samorząd Studentów.

Projektowanie, dokonywanie zmian i zatwierdzanie programu studiów przeprowadzane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Zmiany proponuje Kierunkowy Zespół Dydaktyczny na podstawie Decyzji nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia, w tym monitorowania programu studiów.

Przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów obejmująca efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktyki zawodowe (jeśli są uwzględnione w programie studiów), wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów. Systematyczna ocena programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są trafnie dobrane do celów i zakresu oceny, obejmujących kluczowe wskaźniki ilościowe postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się, prace etapowe, dyplomowe oraz egzaminy dyplomowe, informacje zwrotne od

studentów dotyczące satysfakcji z programu studiów, warunków studiowania oraz wsparcia w procesie uczenia się, informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców, informacje dotyczące ścieżek kariery absolwentów. Ocena programu studiów opiera się o wyniki ankiet, w tym także ankiet absolwentów i hospitacji. Warto zwrócić uwagę, że system hospitacji jest kompleksowy i skrupulatnie przeprowadzany. Uczelnia stosuje system motywacyjny do wypełniania ankiet. System ankietowania obejmuje nie tylko pracowników dydaktycznych, ale także całość personelu, w tym pracowników administracyjnych, których praca ma także wpływ na dydaktykę i osiąganie efektów uczenia się. Uczelnia ma także dość skrupulatny system sprawozdawczości pracowników oparty o Karty Oceny Pracowniczej. Wyniki ankiet i Karty Oceny Pracowniczej mają wpływ na postępowania awansowe.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku). Ocena programu studiów uwzględnia opinie wyrażone przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, w tym Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa i absolwentów kierunku. Warto podkreślić, że w czasie wizytacji zarówno studenci, jak i przedstawiciele przedsiębiorców podkreślali łatwość komunikacyjną i responsywność władz uczelni w ich współpracy. Zespół oceniający może to tylko potwierdzić obserwując i doświadczając reaktywności przedstawicieli Uczelni w czasie wizytacji oraz czynności jej towarzyszącym.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie. Dokonują jej członkowie Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa, pracodawcy i absolwenci kierunku. Ocena odbywa się poprzez działania ww. rady oraz w wyniku uzyskiwania opinii od pracodawców o poziomie zatrudnianych absolwentów (Ankieta pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów Wydziału Prawa UwB), opinii absolwentów (Ankieta absolwenta) oraz analizy monitoringu karier studentów i absolwentów studiów na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich – Biuro Karier. Wyniki tej oceny zamieszczane są w corocznym sprawozdaniu z działania wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia publikowanym na stronie internetowej wydziału. Wykorzystywane są w działaniach zmierzających do doskonalenia jakości kształcenia na kierunku prawo poprzez analizę i wdrażanie zgłaszanych propozycji i postulatów. Prowadzenie wszystkich badań ankietowych oraz pozyskiwanie informacji o potrzebach zmian w zakresie poprawy jakości kształcenia na wydziale uzyskiwane są w sposób etyczny i odpowiedzialny. Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, a wyniki tej oceny są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Spełnione.

Uzasadnienie

Na Wydziale Prawa UwB wyznaczone zostały osoby sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, określone zostały w sposób przejrzysty kompetencje i zakres ich odpowiedzialności, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury.

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów sprawuje Wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia oraz Zespół ds. monitorowania procesu kształcenia oraz szereg organów odpowiednio wskazanych w raporcie Samooceny, w tym Dziekan i Prodziekan, Rada Konsultacyjna i Samorząd Studentów.

Projektowanie, dokonywanie zmian i zatwierdzanie programu studiów przeprowadzane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Zmiany proponuje Kierunkowy Zespół Dydaktyczny na podstawie Decyzji nr 5 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 10 lutego 2020 r. w sprawie procedury monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia, w tym monitorowania programu studiów.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie. Dokonują jej członkowie Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa, pracodawcy i absolwenci kierunku. Ocena odbywa się poprzez działania ww. rady oraz w wyniku uzyskiwania opinii od pracodawców o poziomie zatrudnianych absolwentów (Ankieta pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów Wydziału Prawa UWB), opinii absolwentów (Ankieta absolwenta) oraz analizy monitoringu karier studentów i absolwentów studiów na podstawie informacji z Działu Spraw Studenckich – Biuro Karier. Skuteczność systemu weryfikacji jakości kształcenia potwierdzają opinie interesariuszy wewnętrznych (studentów) oraz zewnętrznych (przedsiębiorców).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

1. Funkcjonowanie systemowego, skutecznego, sprawnego i sformalizowanego systemu zapewniania jakości kształcenia.
2. Zaangażowanie i efektywna współpraca interesariuszy wewnętrznych oraz zewnętrznych na rzecz dokonywania przeglądów i zmian programowych.
3. Tworzenie szerokiej sieci owocnych kontaktów władz dziekańskich oraz pracowników wydziału z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego zaangażowanych w projektowanie i monitorowanie i doskonalenie programu studiów.

Zalecenia

-

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Kierunek prawo prowadzony na Uniwersytecie w Białymstoku uzyskał ocenę wyróżniającą, która została wyrażona w uchwale nr 1048/2011 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 8 grudnia 2011 r. W wyniku analizy powyższej uchwały, a także raportu zespołu oceniającego, nie stwierdzono zaleceń.

Przewodniczący zespołu Oceniającego

Dr hab. Piotr Szewdo

Dr hab. Piotr Szewdo

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil ogólnoakademicki

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art.

68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz

aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

